

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Језик
српског народа

ЈУ Службени гласник Републике Српске,
Бања Лука, Вељка Млађеновића бб
Телефон/факс: (051) 456-331, 456-341
Internet: <http://www.slglasnik.org>
E-mail: slglasnikrs@blic.net
slgl.finance@blic.net
slgl.oglasni@blic.net

Четвртак, 2. јул 2009. године
БАЊА ЛУКА
Број 59 Год. XVIII

Жиро-рачуни: НЛБ Развојна банка а.д.
Бања Лука 562-099-00004292-34
Volksbank а.д. Бања Лука
567-162-10000010-81
Нова бањалучка банка АД Бања Лука
551-001-00029639-61
Комерцијална банка а.д. Бања Лука
571-010-00001043-39

1124

На основу тачке 2. Амандмана XL на Устав Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 28/94), доносим

УКАЗ

О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О ЕЛЕКТРОНСКОМ ПОСЛОВАЊУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Проглашавам Закон о електронском пословању Републике Српске, који је Народна скупштина Републике Српске усвојила на Тридесет првој сједници, одржаној 11. јуна 2009. године - а Вијеће народа 23. јуна 2009. године потврдило да усвојеним Законом о електронском пословању Републике Српске није угрожен витални национални интерес конститутивних народа у Републици Српској.

Број: 01-020-626/09
25. јуна 2009. године
Бања Лука

Предсједник
Републике,
Др Рајко Кузмановић, с.р.

ЗАКОН

О ЕЛЕКТРОНСКОМ ПОСЛОВАЊУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Члан 1.

Овим законом уређују се пружање услуга информационог друштва, одговорност давалаца услуга информационог друштва, те правила у вези са закључивањем уговора у електронском облику.

Члан 2.

Одредбе овог закона, не односе се на заштиту података, област опорезивања, нотарско дјелатност, заступање странака и заштиту њихових интереса пред судовима, те игре на срећу са новчаним улозима.

Члан 3.

Поједини изрази који се користе у овом закону имају следеће значење:

а) податак је информација, порука и документ састављен, послан, примљен, забиљежен, ускладиштен или приказан електронским, оптичким или сличним средством, укључујући, али не ограничавајући се на пренос Интернетом, електронском поштом, телефаксом,

б) информационо друштво је друштво у којем се стварање, дистрибуција, коришћење и управљање информацијама употребом информационо-комуникационих технологија значајна економска, политичка и културолошка активност,

в) услуга информационог друштва је услуга која се уз накнаду пружа електронским путем на појединачан захтјев корисника, а посебно продаја робе и услуга посред-

ством Интернета, нуђење података на Интернету, рекламирање посредством Интернета, електронски претраживачи, те могућност тражења података и услуга које се преносе електронском мрежом, посредују у приступу мрежи или похрањују податке корисника,

г) електронски потпис је скуп података у електронском облику који су придружени или су логички повезани са другим подацима у електронском облику, а служе за идентификацију потписника и аутентичности потписаног електронског документа, како је то дефинисано посебним законом,

д) давалац услуга је правно или физичко лице које пружа услуге информационог друштва,

ђ) корисник услуге је свако правно или физичко лице које због професионалних или других циљева користи услуге информационог друштва,

е) уговори у електронском облику су уговори које правна и физичка лица у потпуности или дјелимично склапају, шаљу, примају, раскидају, отказују, приступају и приказују електронским путем користећи електронска, оптичка или слична средства, укључујући, али не ограничавајући се на пренос Интернетом,

ж) комерцијално саопштење је саопштење у било којем облику, обликовано да пропагира, директно или индиректно, робу, услуге или углед сваког правног или физичког лица које обавља регистровано дјелатност, осим података:

1) који омогућавају директан приступ активностима правног или физичког лица, укључујући сједиште или адресу, назив домена или адресе електронске поште и

2) који се односе на робу, услуге или углед лица, прикупљене на независан начин, посебно ако је то учињено без разматрања финансијских посљедица,

з) потрошач је свако физичко лице које склапа правни посао на тржишту у сврхе које нису намијењене његовом занимању ни његовој пословној активности или предузетничкој дјелатности, а у складу са одредбама посебног закона.

Члан 4.

(1) Далаца услуга информационог друштва мора у облику и на начин који је непосредно и стално доступан корисницима и надлежним органима републичке управе пружити информације као што су:

а) име и презиме или фирма даваоца услуга;

б) сједиште или адреса даваоца услуга;

в) остали подаци о даваоцу услуга на основу којих корисник може брзо и несметано ступити с њим у везу, укључујући електронску адресу путем које је могуће остварити директан контакт;

г) број судског регистра у који је давалац услуга уписан, те подаци из регистра;

д) појединости о надлежном органу, ако дјелатност даваоца услуга подлијеже надзору;

ђ) посебно регистроване дјелатности или професије:

1) професионална институција код које је давалац услуга регистрован,

2) професионални назив и земља која га је одобрила и

3) упутство о професионалним правилима у земљи у којој се обавља дјелатност и мјесту њихове доступности;

е) порески број ако је давалац услуга обвезник плаћања пореза на додатну вриједност.

(2) Ако давалац услуга информационог друштва приказује цијене услуга, оне морају бити јасно и недвосмислено назначене, а посебно се мора назначити јесу ли у приказане цијене укључени трошкови доставе, остали манипулативни трошкови, порез и други трошкови који на било који начин утичу на приказану цијену.

(3) Свако има могућност да пружа услуге информационог друштва.

(4) За пружање услуга информационог друштва није потребна посебна дозвола, одобрење или концесија.

Члан 5.

Давалац услуга информационог друштва дужан је да осигура да сваки податак из комерцијалног саопштења, који је дијелом или у потпуности услуга информационог друштва, задовољава следеће услове:

а) да је комерцијално саопштење могуће као такво јасно препознати у тренутку када га корисник прими,

б) да је лице у чије је име састављено комерцијално саопштење могуће идентификовати,

в) да сваки промотивни позив за достављање понуде из комерцијалног саопштења, укључујући попусте и поклоне, мора бити јасно идентификован као такав и

г) да услови који се морају испуњавати за достављање понуде из комерцијалног саопштења морају бити лако доступни, те предочени у цијелости.

Члан 6.

Коришћење електронске поште у сврху слања нежељеног комерцијалног саопштења допуштено је само уз претходни пристанак лица којој је таква врста саопштења намијењена.

Члан 7.

(1) Закључивање уговора је могуће електронским путем, односно у електронском облику.

(2) Понуда и прихват понуде могу се дати електронским путем, односно у електронском облику.

(3) Када се електронска порука, односно електронски облик користи као средство при закључивању уговора, таквом уговору се не може оспорити правна ваљаност због чињенице да је састављен у облику електронске поруке, односно у електронском облику.

(4) Одредбе овог закона не односе се на следеће уговоре:

а) уговоре из области породичног права или права наслеђивања,

б) даровне уговоре,

в) уговоре о оптерећењу и отуђењу имовине за које је потребно одобрење надлежних органа који се баве социјалном заштитом,

г) уговоре о преносу права власништва на некретнинама или друге правне послове којима се уређују стварна права на некретностима, осим уговора о закупу некретности,

д) друге уговоре за које је посебним законом прописано да се састављају у облику нотарског акта, односно исправе и

ђ) уговоре и исказивање воље јемаца, ако је јемац лице које дјелује изван своје трговачке, пословне или професионалне дјелатности.

Члан 8.

Ако овим законом није другачије одређено, на уговоре закључене електронским путем или у електронском облику примјењиваће се одговарајуће одредбе прописа којима се уређују облигациони односи.

Члан 9.

Када се као претпоставка ваљаности и настанка уговора тражи потпис лица, сматраће се да тај услов задовољава електронска порука потписана електронским потписом, у складу са одредбама Закона о електронском потпису Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 59/08).

Члан 10.

(1) Давалац услуга информационог друштва дужан је да кориснику услуга прије закључења уговора о пружању услуга информационог друштва осигура на јасно и разумљиво следеће податке и информације:

а) процедуре које слиједе у поступку закључења уговора,

б) уговорне одредбе,

в) општи услови пословања ако су саставни дио уговора,

г) језици понуђени за закључење уговора и

д) кодекси поступања у складу са којима поступају даваоци услуга и информације о томе како се ти кодекси могу прегледати електронским путем.

(2) Давалац услуга информационог друштва дужан је да кориснику услуга, прије закључења уговора о пружању услуга информационог друштва, осигура техничка средства за препознавање и исправке погрешног уноса података у поруку прије њене предаје или слања.

(3) Уговорне стране које нису потрошачи у међусобним уговорним односима могу уговорити одступање од одредаба из ст. 1. и 2. овог члана.

(4) Одредбе ст. 1, 2. и 3. овог члана не примјењују се на уговоре закључене путем електронске поште или њој изједначеног облика индивидуалне комуникације.

Члан 11.

Уговорне одредбе и одредбе општих услова пословања уговора склопљених у електронском облику које склапају даваоци услуга информационог друштва морају бити доступне корисницима услуга на начин да им је омогућено њихово складиштење, поновно коришћење и репродуковање.

Члан 12.

(1) Давалац услуга информационог друштва мора без одгађања електронским путем, посебно електронском поштом, потврдити пријем електронске поруке која садржи понуду или прихват понуде за закључење уговора.

(2) Уговорне стране које нису потрошачи у међусобним уговорним односима могу уговорити одступање од одредбе става 1. овог члана.

(3) Одредбе ст. 1. и 2. овог члана не примјењују се на уговоре закључене посредством електронске поште или њој изједначеног облика индивидуалне комуникације.

Члан 13.

(1) Уговор у електронском облику склопљен је оног тренутка када понуђач прими електронску поруку која садржи изјаву понуђеног да прихвата понуду.

(2) Понуда и прихват, те друге изјаве воље предузете електронским путем, примљене су када им лице коме су упућене може приступити.

(3) Приликом потрошачких уговора није допуштено одступање од примјене одредбе става 2. овог члана.

Члан 14.

(1) Давалац услуга информационог друштва који преноси електронске поруке које му је предао корисник услуга није одговоран за садржај послате поруке и њено упућивање, уколико:

- а) није иницирао пренос,
- б) није извршио избор података или докумената који су предмет преноса,
- в) није изузео или измијенио податке у садржају поруке или документа и
- г) није изабрао корисника преноса.

(2) Пренос порука и пружање приступа порукама из става 1. овог члана мора бити обављено тако да омогућава аутоматско, посредничко и пролазно или привремено похрањивање пренесених порука и у њима садржаних података, те морају бити привремено похрањене само у периоду који је потребан за пренос порука.

Члан 15.

Давалац услуга информационог друштва који податке које је унио корисник саопштава посредством комуникационе мреже није одговоран за аутоматску, посредничку и привремену похрану, која служи само за дјелотворније обликовање преноса података, коју су тражили други корисници, ако:

- а) не мијења податке,
- б) уважава услове за приступ подацима,
- в) поступа у складу са правилима за ажурирање података,
- г) дјелује у складу са допуштеном примјеном технологија за прикупљање података и
- д) тренутно уклони или тренутно онемогући приступ подацима које је похранио одмах чим је сазнао да су подаци у старту уклоњени из преноса путем мреже или је онемогућен приступ до њих или је суд или други надлежни орган наредио њихово уклањање или онемогућавање приступа.

Члан 16.

(1) Давалац услуга информационог друштва који похрањује податке пружене од корисника на захтјев корисника није одговоран за садржај похрањеног податка ако:

- а) нема сазнања нити је могао да зна о незаконитом дјеловању корисника или садржају података, као и о судским поступцима везаним за накнаду штете која би произлазила из незаконитог дјеловања корисника или садржаја похрањених података и ако није био нити могао бити упознат са чињеницама или околностима из којих би незаконита активност корисника била очигледна и
- б) одмах чим је сазнао или постао свјестан да је ријеч о незаконитом дјеловању или податку, уклони или онемогући приступ подацима.

(2) Одредба става 1. овог члана неће се примјенити у случајевима када је корисник услуге лице зависно на било који начин од даваоца услуге.

Члан 17.

Давалац услуга који путем електронског упућивања отвори приступ трећим подацима није одговоран за те информације ако:

- а) нема сазнања, нити је могао знати, о незаконитом дјеловању корисника или садржају података у тим информацијама и
- б) одмах чим је сазнао или постао свјестан да је ријеч о незаконитом дјеловању или податку, уклони или онемогући приступ подацима.

Члан 18.

(1) Приликом пружања услуге информационог друштва давалац услуга није обавезан да прегледа податке које је похранио, пренио или учинио доступним, односно

испитује околности које би упућивале на незаконито дјеловање корисника.

(2) Давалац услуга информационог друштва мора одмах по сазнању обавијестити надлежни републички орган ако утврди:

- а) постојање основане сумње да коришћењем његове услуге корисник предузима незаконите активности и
- б) постојање основане сумње да је корисник његове услуге пружио недопуштени податак.

(3) Давалац услуга мора на основу одговарајућег судског акта, односно управног акта, предочити све податке на основу којих се може предузети откривање или гоњење починиоца кривичних дјела, односно заштита права трећих лица.

Члан 19.

(1) Управни надзор над спровођењем овог закона врше Министарство науке и технологије и Министарство финансија, у складу са овлашћењима утврђеним законом.

(2) Стручни надзор над спровођењем овог закона врши Агенција за информационо друштво Републике Српске.

(3) Ради спровођења управног и стручног надзора, даваоци услуга информационог друштва морају овлашћеним лицима омогућити приступ рачунарској опреми и уређајима, те без одгађања дати на увид или доставити потребне податке и документацију у вези са предметом надзора.

Члан 20.

(1) Корисник услуга, уколико сматра да давалац услуга крши неко његово право, може поднијети тужбу надлежном суду, у складу са законом.

(2) Корисник услуга из става 1. може надлежном суду поднијети захтјев за одређивање привремене мјере у складу са законом који уређује та питања.

Члан 21.

Давалац услуга и прималац услуга за рјешавање међусобних спорова могу уговорити арбитражу, односно медијацију у складу са законом који уређује та питања.

Члан 22.

(1) Новчаном казном од 1.000 КМ до 15.000 КМ казниће се за прекршај правно лице давалац услуга информационог друштва ако:

- а) прекрши опште обавезе о информисању (члан 4.),
- б) прекрши обавезу информисања у комерцијалном саопштењу (члан 6.),
- в) прекрши обавезу осигурања доступности података за склапање уговора (члан 10.),
- г) супротно члану 11. овог закона, не омогући приступ одредбама уговора и општим условима пословања на начин да их корисник може похранити, поново користити и репродуковати,
- д) прекрши обавезе прописане чланом 18. ст. 2. и 3. овог закона и
- ђ) онемогући приступ рачунарској опреми и уређајима, те без одгађања да на увид или достави потребне податке и документацију у вези са предметом надзора (члан 19.).

(2) За прекршај из става 1. овог члана казниће се новчаном казном од 1.000 КМ до 3.000 КМ одговорно лице у правном лицу даваоцу услуга информационог друштва.

(3) Ако прекршај из става 1. овог члана почини физичко лице, давалац услуга информационог друштва, казниће се новчаном казном од 500 КМ до 1.500 КМ.

Члан 23.

Ступањем на снагу овог закона престаје да важи Закон о електронском пословању и електронском потпису Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 36/02).

Члан 24.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 01-964/09
11. јуна 2009. године
Бања Лука

Предсједник
Народне скупштине,
Мр Игор Радојичић, с.р.

1125

На основу тачке 2. Амандмана XL на Устав Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 28/94), доносим

УКАЗ

О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О ЈАВНО-ПРИВАТНОМ ПАРТНЕРСТВУ У РЕПУБЛИЦИ СРПској

Проглашавам Закон о јавно-приватном партнерству у Републици Српској, који је Народна скупштина Републике Српске усвојила на Тридесет првој сједници, одржаној 11. јуна 2009. године - а Вијеће народа 23. јуна 2009. године потврдило да усвојеним Законом о јавно-приватном партнерству у Републици Српској није угрожен витални национални интерес конститутивних народа у Републици Српској.

Број: 01-020-624/09
25. јуна 2009. године
Бања Лука

Предсједник
Републике,
Др Рајко Кузмановић, с.р.

ЗАКОН

О ЈАВНО-ПРИВАТНОМ ПАРТНЕРСТВУ У РЕПУБЛИЦИ СРПској

Члан 1.

Овим законом уређују се предмет, начела, начин, облици и услови под којима се може остваривати јавно-приватно партнерство, елементи уговора о јавно-приватном партнерству и друга питања од значаја за јавно-приватно партнерство.

Члан 2.

(1) Јавно-приватно партнерство је облик сарадње јавног и приватног сектора, које се реализује удруживањем ресурса, капитала и стручних знања, ради задовољавања јавних потреба.

(2) Сарадња се остварује ради осигурања финансирања у циљу изградње, санације, реконструкције, управљања или одржавања инфраструктуре, пружања услуга и изградње објеката, а у сврху задовољавања јавних потреба.

Члан 3.

(1) Циљ овог закона је да створи јаван и недискриминаторан правни основ и утврде услови под којима се може остваривати јавно-приватно партнерство у областима из члана 2. став 2. овог закона.

(2) Специфични циљеви који се желе постићи јавно-приватним партнерством су:

а) уговарање и извођење већег броја пројеката чијом реализацијом ће јавни партнер квалитетније одговорити својим обавезама и ефективније искористити јавне приходе,

б) креирање нових извора прихода, нове инфраструктуре и нових услуга,

в) природна тржишна расподела ризика између јавног и приватног сектора,

г) стварање додатне вриједности кроз алокацију ресурса, знања и вјештина приватног и јавног сектора,

д) повећање продуктивности, конкуренције и рационалног коришћења привредних капацитета приватних и јавних субјеката и

ђ) транспарентност у избору и уговарању.

Члан 4.

(1) Јавно-приватно партнерство обавезно се заснива на следећим начелима:

а) дугорочност уговорних односа између партнера,

б) првенство ослонца на приватна средства, што не искључује јавна средства,

в) дефинисање циљева градње од јавног партнера са позиција јавног интереса и постизање стандарда изградње, одржавања и квалитета услуга, с тим да се расподела ризика дефинише у сваком појединачном случају,

г) плаћање накнаде приватном партнеру од јавног партнера за изградњу и вођење изграђене инфраструктуре који преузима обавезу да ће се изграђеном инфраструктуром користити за уговорену намену или приватни партнер остварује накнаду директно од крајњих корисника и

д) пренос у власништво јавном сектору изграђене инфраструктуре након уговореног периода коришћења.

(2) Јавни партнер дужан је поштовати и начела:

а) заштите јавног интереса, које подразумева потребу за минималним финансијским издвајањем јавног партнера у процесу унапређења одређених услуга,

б) слободне конкуренције, које подразумева подстицање највеће могуће партиципације понуђача,

в) равноправног третмана, које подразумева избјегављење дискриминације по било ком основу,

г) узајамног признавања, које подразумева прихватање међународних техничких спецификација и сертификата,

д) сразмјерности, које подразумева пропорционалан однос тражених капацитета и обима уговора,

ђ) транспарентности, које подразумева јавност у процесу додјеле уговора и успостављање правних заштитних мјера и

е) заштите природне средине и промоције одрживог развоја, која подразумевају потребу очувања природних ресурса.

Члан 5.

Поједини изрази употребљени у овом закону имају следеће значење:

а) јавна потреба представља обављање услуга у области јавног сектора на објектима као што су: аеродроми, луке, железнице и железнички транспорт, образовне и здравствене установе, канали, водоснабдијевање, наводњавање, као и друге услуге које се обављају у области јавног сектора,

б) ризик изградње представља догађаје у вези са иницијалном фазом укључивања имовине, као што су кашњења у испорукама, непоштовање одређених стандарда, одређени додатни трошкови, технички недостаци, негативни спољни ефекти (укључујући ризик окупљања, те компензациона плаћања трећим странама,

в) ризик доступности чини случајеве у којима се током употребе имовине партнер може позвати на одговорност, због неадекватног управљања које је резултовало нижим обимом услуга од уговором договореног или услуге нису достигле ниво квалитета који је прецизиран уговором,

г) ризик потражње представља варијабилност у потражњи, односно постојање више или ниже потражње него што је била очекивана када је уговор потписиван, не процјењујући особине приватног партнера, при чему промјена потражње може бити узрокована субјективним, али и објективним разлозима,

д) финансијски лизинг је правни посао у којем давалац лизинга преноси право држања и коришћења предмета лизинга на примаоца лизинга на одређени рок, уз његову обавезу плаћања уговорене лизинг накнаде и са правом да предмет лизинга врати даваоцу лизинга, да га откупи или продужи уговор о лизингу и

ђ) оперативни лизинг је врста закупа или најма, односно модел финансирања у којем давалац лизинга, не нуди власништво над предметом лизинга већ коришћење и управљање.

Члан 6.

(1) Јавни партнер може бити:

а) Република Српска, односно Влада Републике Српске (у даљем тексту: Влада) путем надлежног министарства,

б) јавна установа коју оснива Влада,

в) јавно предузеће у већинском власништву Републике Српске (у даљем тексту: Република),

г) јединице локалне самоуправе, односно општине и градови,

д) јавне установе коју оснивају јединице локалне самоуправе и

ђ) јавна предузећа у већинском власништву јединица локалне самоуправе.

(2) Учешће јавног партнера може бити у облику улога у стварима, правима или новцу кроз плаћање редовне накнаде приватном партнеру за његове услуге.

(3) Ствари и права која чине улог јавног партнера могу бити: давање земљишта у закуп приватном партнеру, концесија, право грађења, право службености, те пројектна документација коју приватни партнер прихвата, уз обавезно поштивање прописа који уређују право располагања и обавезе.

(4) У остваривању јавно-приватног партнерства, приватни партнер је правно лице основано у складу са законима Републике у власништву домаћег и / или страног правног лица са којим се закључује уговор о јавно-приватном партнерству и које извршава уговор о јавно-приватном партнерству у складу са овим законом.

(5) Приватни партнер може за потребе спровођења уговора о јавно-приватном партнерству основати привредно друштво посебне намене у складу са прописима Републике.

Члан 7.

Предмет јавно-приватног партнерства може бити изградња, коришћење, одржавање и управљање или реконструкција, коришћење, одржавање и управљање имовине у сврху задовољавања јавних потреба у областима:

а) ваздушног, друмског, ријечног и жељезничког саобраћаја са припадајућим инфраструктурним објектима,

б) образовне, културне и спортске инфраструктуре,

в) здравствене инфраструктуре,

г) комуналне инфраструктуре,

д) информационо-комуникационе инфраструктуре,

ђ) иновационо-предузетничке инфраструктуре,

е) управљања шкољским и чврстим отпадом и

ж) другим областима од интереса за Републику и јединице локалне самоуправе.

Члан 8.

Уговори из подручја сарадње јавног и приватног сектора могу бити у два основна облика:

а) уговорни облик јавно-приватног партнерства у којем се партнерство између јавног и приватног партнера заснива искључиво на уговорним везама и

б) институционални облик јавно-приватног партнерства у којем партнерство јавног и приватног сектора укључује сарадњу у ту сврху формираног привредног субјекта.

Члан 9.

Не сматрају се уговорним обликом јавно-приватног партнерства, у смислу члана 8. овог закона, следећи уговорни облици:

а) дугорочни уговори о услугама којима јавни сектор прибавља само услуге, без капиталних инвестиција приватног партнера и

б) уговор о пројектовању, грађењу и извођењу за јавни сектор.

Члан 10.

(1) Уговорни облици јавно-приватног партнерства, у смислу члана 8. тачка а) овог закона су концесије и приватна финансијска иницијатива. У концесионом облику јавно-приватно партнерство реализује се у складу са одредбама Закона о концесијама.

(2) Приватна финансијска иницијатива је уговорни облик у којем приватни партнер финансира, изводи, одржава и руководи јавном грађевинам за потребе јавног сектора, а своје услуге већим дијелом наплаћује од јавног сектора према претходно утврђеним стандардима простора и услуга, те механизму плаћања.

(3) Изузетно од става 1. овог члана, јавни партнер може предложити и другу врсту уговорног облика јавно-приватног партнерства без штетних посљедица по јавни интерес, који одговара начелима из члана 4. овог закона.

Члан 11.

(1) Институционални облик јавно-приватног партнерства у смислу члана 8. тачка б) овог закона подразумева оснивање заједничког привредног друштва и другог организационог облика у складу са важећим прописима.

(2) Заједничко привредно друштво може учествовати искључиво у спровођењу пројеката јавно-приватног партнерства за чије спровођење је основано.

(3) Оснивање институционалног облика јавно-приватног партнерства подразумева примјену начела из члана 4. овог закона.

(4) Права и обавезе јавног и приватног партнера регулишу се међусобним уговором.

Члан 12.

(1) Јавни партнер израђује студију или предстудију економске оправданости о конкретном јавно-правном послу и на основу студије и сагласности Министарства финансија и ресорног министарства за област која је предмет јавно-приватног партнерства, на усклађеност приједлога пројекта са буџетским пројекцијама и плановима, те фискалним ризицима и прописаним ограничењима, доноси одлуку о покретању поступка избора приватног партнера.

(2) Јавни партнер расписује јавни позив за исказивање интереса за предмет јавно-приватног партнерства који треба да садржи опис потреба и захтјева јавног сектора, предмета јавно-приватног партнерства, дефиниције економских, правних и других захтјева који се односе на предмет.

(3) Јавни партнер прије објављивања јавног позива треба сачинити тендерску документацију која садржи, између осталог: обавезне услове које треба испунити приватни партнер, критеријуме за оцјењивање понуде, нацрт уговора, рокове за достављање понуда, право на приговор и жалбу заинтересованог приватног партнера и др.

(4) Приједлог тендерске документације доставља се на сагласност Министарству финансија, које приликом давања сагласности води рачуна да ли се критеријуми за оцјењивање, поступак и избор приватног партнера на задовољавајући начин заснивају на јасним, јавним и свима доступним принципима недискриминације.

(5) За избор приватног партнера користи се преговарачки поступак у складу са нормама међународног права који обухвата фазу претквалификације и фазу преговарања и прикупљања понуда, на начин да јавни партнер обави преговоре са одабраним понуђачима, те размотри све аспекте потенцијалних уговора и током преговарачког поступка обезбједи равноправан третман свих одабраних понуђача.

(6) Поступак избора приватног партнера ближе се прописује уредбом коју доноси Влада у року од три мјесеца од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 13.

(1) Уговором о јавно-приватном партнерству уређује се пословни однос између јавног и приватног партнера којим се задовољава одређена јавна потреба.

(2) Уговор о јавно-приватном партнерству може садржавати више основних уговора заснованих на одговарајућим правним прописима.

(3) Уговор о јавно-приватном партнерству обавезно садржи:

а) права и обавезе јавног и приватног партнера као уговорних страна, укључујући и обавезу пружања сигурне услуге корисницима по стандардима прописаним од јавног партнера,

б) сврху и предмет уговора,

в) јасну идентификацију ризика и подјелу ризика између јавног и приватног партнера,

г) начин и услове обезбјеђења финансијске конструкције пројекта, као и услове под којим финансијске институције могу учествовати у пројекту,

д) минималне стандарде који ће се примјенити током пројектовања, стандарде простора, квалитет услуга, те друге захтјеве за спровођење пројекта,

ђ) начин плаћања, те услове за одређивање и усклађивање накнада,

е) регулисање пореских обавеза,

ж) потпуну транспарентност и обавезу јавног партнера да објави податке који се односе на вођење јавно-приватног партнерског пројекта,

з) право јавног партнера на надзор током спровођења пројекта и реализације уговора,

и) вријеме трајања, као и услове за обнављање уговора,

ј) дефинисање власништва по престанку уговора,

к) санкције и накнаде за неиспуњавање обавеза уговорних страна,

л) раскид уговора уз право партнера да раскину уговор и поступак у случају раскида уговора прије датума престанка утврђеног уговором,

љ) начин рјешавања спорова,

м) мјере за омогућавање финансирања пројекта,

н) опис догађаја који се сматрају вишом силом,

њ) остале елементе битне за предмет јавно-приватног партнерства и

о) обавезу уговарања ревизије уговора након одређеног временског периода.

Члан 14.

(1) Уговорне стране могу уговорити са трећим лицем да том трећем лицу приватни партнер уступи уговор или пренесе неке од обавеза.

(2) Промјена приватног партнера производи правно дејство само уз престанак јавног партнера.

Члан 15.

Свака страна у уговору о јавно-приватном партнерству дужна је да поступа у складу са начелом савјесности и поштења, без могућности искључења или ограничења ове обавезе.

Члан 16.

Заштита јавног партнера подразумијева минимум осигурања у областима:

а) физичког оштећења објекта,

б) потраживања треће стране,

в) поузданости послодавца,

г) пословне сметње,

д) скривене недостатке,

ђ) право корисника услуга да траже надокнаду за причињену штету од приватног партнера и

е) омогућавање Служби за ревизију јавног сектора Републике Српске контролу на пројектима јавно-приватног партнерства.

Члан 17.

Заштита приватног партнера подразумијева:

а) равноправан третман свих учесника јавног позива,

б) уговорне аранжмане за алокацију и ублажавање ризика,

в) пружање компензације приватном партнеру уколико због јавног интереса, уговор буде, на захтјев јавног партнера, допуњен, измијењен или раскинут,

г) равноправан статус код рјешавања спорова,

д) право увођења кредитора у случају да приватни партнер не изврши обавезу, укључујући и право да замјени извођача радова и

ђ) онемогућити експропријацију, осим уколико је проглашен јавни интерес и у том случају осигурати да буде плаћена пуна одштета.

Члан 18.

(1) У случајевима кад је јавни партнер: Република, односно Влада путем надлежног министарства, јавна установа коју оснива Влада или јавна предузећа у већинском власништву Републике, сагласност на закључење уговора даје Влада.

(2) Јавни партнер из става 1. овог члана прије прибављања сагласности дужан је да изврши анализу пројекта са становишта ефикасности и подјеле ризика, а која обавезно мора да садржи:

а) економске и финансијске показатеље пројекта, укључујући упоредну анализу трошкова и користи примјеном јавно-приватног партнерства и примјеном других облика у вршењу јавних услуга,

б) неопходна финансијска средства из буџета Републике или јединица локалне самоуправе,

в) правни статус власништва и

г) ризике повезане са реализацијом пројекта са посебним нагласком на утицај инвестиције на задужење буџета одговарајућег нивоа власти.

(3) Сагласности на закључење уговора о јавно-приватном партнерству у случајевима кад је јавни партнер јединица локалне самоуправе, јавна установа коју оснива јединица локалне самоуправе и јавно предузеће у већинском власништву јединице локалне самоуправе дају Министарство финансија и ресорно надлежно министарство, на основу анализе из става 2. овог члана.

Члан 19.

(1) У јавно-приватном партнерству обавезно је утврђивање расподеле основних ризика, и то:

а) ризик изградње који се односи на активности у вези са почетним стањем имовине која је предмет уговора,

б) ризик расположивости који се односи на случајеве гдје се током управљања имовином позива приватни партнер на одговорност због пружања услуга испод задатог стандарда или услуге не поштују стандарде прецизиране уговором и

в) ризик потражње који се односи на нестабилност потражње у односу на очекивану у тренутку потписивања уговора, независно од ангажовања приватног партнера, односно то је уобичајен ризик који сноси приватна страна у тржишној економији.

(2) Утврђивање расподеле осталих ризика попут покретања стечаја или ликвидације над приватним партнером и других, који произлазе из предметног јавно-приватног партнерства могу се идентификовати у уговору између јавног и приватног партнера.

Члан 20.

(1) Вриједност пројекта води се као инвестиција јавног сектора и имовина евидентира у рачуноводственој евиденцији јавног сектора, ако је јавни сектор: наручилац инвестиције, ако сноси ризик изградње и ризик расположивости или ризик потражње.

(2) Вриједност пројекта не води се као инвестиција јавног сектора и не води се у рачуноводственој евиденцији јавног сектора у случају ако приватни партнер сноси ризик изградње и најмање један од два преостала ризика из става 1. овог члана.

(3) У случају из става 1. овог члана, вриједност инвестиције из јавно-приватног партнерства терети буџет Републике и сматра се финансијским лизингом.

(4) У случају из става 2. овог члана уговор се од јавног сектора сматра као оперативни лизинг и у буџету се евидентира као куповина услуга од јавног партнера.

(5) Упутство о рачуноводственом евидентирању имовине доноси министар финансија у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 21.

(1) Јавни партнер је обавезан да прати спровођење пројекта јавно-приватног партнерства током његове примјене.

(2) Надлежно министарство ће једном годишње поднијети технички и финансијски извјештај Влади о спровођењу сваког појединачног јавно-приватног партнерског уговора који обавезно садржи процјену успјешности пројекта.

(3) Влада Републике Српске ће једном годишње поднијети извјештај Народној скупштини Републике Српске о укупним ефектима спровођења Закона о јавно-приватном партнерству.

Члан 22.

Јавни партнер омогућиће јавности увид у закључивање уговора јавно-приватног партнерства, увид у документа, формуларе и у извјештаје.

Члан 23.

(1) Уговори јавно-приватног партнерства уписују се у Регистар јавно-приватног партнерства Републике (у даљем тексту: Регистар), који води Министарство финансија.

(2) У Регистар из става 1. овог члана уписују се јавни и приватни партнер и сви подаци одређени овим законом и Правилником о садржају и начину вођења регистра јавно-приватног партнерства, који доноси министар финансија, у року од 90 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 24.

(1) Процедuru примјене и мониторинга пројекта јавно-приватног партнерства врши надлежно министарство које је обавезно сачинити правила о критеријумима и механизмима мониторинга.

(2) Надзор над примјеном овог закона врше Министарство финансија, надлежни инспекцијски органи и Главна служба ревизије јавног сектора.

Члан 25.

Овај закон се примјењује и на пројекте јавно-приватног партнерства који су одобрени прије његовог ступања на снагу, уколико поступак избора приватног партнера није завршен до дана ступања на снагу овог закона.

Члан 26.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 01-962/09
11. јуна 2009. године
Бања Лука

Предсједник
Народне скупштине,
Мр Игор Радојичић, с.р.

1126

На основу тачке 2. Амандмана XL на Устав Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 28/94), доносим

УКАЗ

О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О ОБРАЗОВАЊУ ОДРАСЛИХ

Проглашавам Закон о образовању одраслих, који је Народна скупштина Републике Српске усвојила на Тридесет првој сједници, одржаној 11. јуна 2009. године - а Вијеће народа 23. јуна 2009. године потврдило да усвојеним Законом о образовању одраслих није угрожен витални национални интерес конститутивних народа у Републици Српској.

Број: 01-020-625/09
25. јуна 2009. године
Бања Лука

Предсједник
Републике,
Др Рајко Кузмановић, с.р.

ЗАКОН

О ОБРАЗОВАЊУ ОДРАСЛИХ

I - ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

(1) Овим законом уређују се организација и структура образовања одраслих.

(2) Образовање одраслих је дио јединственог образовног система Републике Српске (у даљем тексту: Република), којим се обезбјеђује образовање, усавршавање и оспособљавање одраслих лица.

Члан 2.

(1) Образовање одраслих може бити:

- а) формално,
- б) неформално и
- в) информално.

(2) Формално образовање одраслих означава образовни процес који се изводи у образовним установама по програмима основног и средњег образовања прилагођеним потребама и могућностима одраслих.

(3) Формално образовање одраслих спроводи се у складу са законима којима се уређују дјелатности основног и средњег образовања, осим у питањима која су уређена овим законом.

(4) Неформално образовање одраслих је организован процес учења и образовања усмјерен ка усавршавању, специјализацији и допуњавању знања, вјештина и способности према дијеловима програма формалног образовања (модулима) и по посебним програмима за стицање знања, вјештина и способности, а који се могу организовати код образовних установа и специјализованих организација које испуњавају услове према програму који изводе.

(5) Информално учење подразумијева перманентно самообразовање, усавршавање и стицање знања и вјештина ван образовних установа и специјализованих организација образовања одраслих.

Члан 3.

Образовање одраслих заснива се на начелима:

- а) цјеложивотног учења,
- б) рационалног коришћења образовних могућности, територијалне близине и доступности образовања свима под једнаким условима, у складу са њиховим способностима,
- в) слободе и аутономије при избору начина, садржаја, облика, средстава и метода образовања,
- г) уважавања различитости и укључивања лица са посебним потребама,

- д) стручне и моралне одговорности андрагошких радника,
- ђ) гаранције квалитета образовне понуде и
- е) поштовања личности и достојанства сваког учесника у образовању одраслих.

Члан 4.

Образовање одраслих има за циљ:

- а) постизање најмање основног образовања,
- б) оспособљавање за запошљавање одраслих лица која немају завршено формално образовање,
- в) омогућавање даљег образовања и обуке, односно могућност доквалификације, преквалификације и континуираног стручног усавршавања током цијелог радног вијeka и
- г) омогућавање образовања и стицање знања и вјештина које одговарају личним способностима, афинитету и животном добу појединца.

Члан 5.

Поједини изрази у овом закону имају значење:

- а) одрасли су лица старија од 15 година која нису завршила основно образовање, односно лица старија од 18 година која су завршила основно образовање у редовном школовању и друга лица која се образују, а да при том немају статус ученика или студента,
- б) прво занимање је образовање и оспособљавање за укључивање у рад након завршене основне школе,
- в) доквалификација је стицање новог знања у оквиру истог занимања с циљем повећања компетенција,
- г) преквалификација је образовање и оспособљавање за друго занимање, ради запошљавања,
- д) специјализација је образовање и оспособљавање у оквиру истог занимања ради стицања посебних знања и радних вјештина,
- ђ) полазник образовања је одрасло лице које похађа програм образовања одраслих и
- е) посебни програми су програми за повећање опште-образовног и културног нивоа становништва и повећања стручних и других компетенција и
- ж) јавно важећи образовни програм је програм образовања који је донио надлежни орган републичке управе или програм који садржи знања утврђена од стране надлежног органа, у складу са законом.

Члан 6.

Граматички изрази употребљени у овом закону за означавање мушког или женског пола подразумијевају оба пола.

II - ПЛАН ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ

Члан 7.

(1) Општи интерес у образовању одраслих утврђује се Планом образовања одраслих Републике Српске (у даљем тексту: План образовања).

(2) План образовања из става 1. овог члана доноси Влада Републике Српске (у даљем тексту: Влада) за период од једне године, на приједлог Завода за образовање одраслих (у даљем тексту: Завод).

(3) У припреми Плана образовања, Завод обавезно прибавља мишљење Завода за запошљавање, Привредне коморе Републике Српске, Удружења послодаваца, органа јединице локалне самоуправе и надлежних министарстава.

Члан 8.

Планом образовања из члана 7. овог закона се:

- а) утврђују приоритетне образовне области образовања одраслих,
- б) одређују инфраструктурне дјелатности потребне за извођење образовања одраслих;

в) одређује распоређивање програма образовања на јединице локалне самоуправе, при чему се води рачуна о рационалном коришћењу постојећих образовних капацитета, броју полазника образовања, развојним специфичностима подручја, обезбјеђивању једнаких услова за стицање образовања и оспособљавања одраслих и о доступности образовања,

г) одређује оквирни обим средстава која су потребна за његову реализацију,

д) одређују министарства која су надлежна за спровођење Плана образовања и

ђ) одређују програми и динамика њиховог остваривања.

Члан 9.

(1) У спровођењу Плана образовања Завод:

- а) објављује конкурсе за извођење одговарајућих програма образовања,
 - б) прати извођење програма образовања и предузима мјере које су потребне за њихово извођење,
 - в) планира средства за финансирање програма основног образовања, првог занимања и инфраструктурне дјелатности за њихово остваривање и
 - г) обавља друге задатке одређене Планом образовања.
- (2) На основу расписаног конкурса, директор Завода доноси рјешење о избору организатора образовања.
- (3) Против рјешења из става 2. овог члана може се изјавити жалба министру просвјете и културе (у даљем тексту: министар) и
- (4) На основу рјешења из става 2. овог члана закључује се уговор о међусобним правима и обавезама Завода и организатора образовања.
- (5) Министар доноси правилник о поступку избора организатора образовања.

III - ОРГАНИЗАТОРИ ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ

Члан 10.

(1) Образовањем одраслих, као својом редовном дјелатношћу или дјелатношћу која прати редовну могу се бавити основне и средње школе које су регистроване за образовање одраслих и специјализоване организације за образовање одраслих, као што су раднички универзитети, центри за обуку, школе страних језика, ауто школе, као и друга правна лица која испуњавају услове предвиђене појединачним програмом за образовање одраслих (у даљем тексту: организатори образовања).

(2) Организатор образовања из става 1. овог члана који има статус правног лица може да обавља образовање одраслих у посебној јединици ван свог сједишта уколико испуњава предвиђене услове.

(3) Организатори образовања могу изводити појединачне програме самостално или у међусобној сарадњи.

Члан 11.

(1) Програме формалног образовања одраслих могу изводити организатори образовања који имају одобрење за извођење одређеног програма.

(2) Захтјев за одобравање извођења програма образовања одраслих подноси се Заводу.

(3) Уз захтјев се прилажу:

- а) програми формалног образовања одраслих,
 - б) докази о стручно-педагошким радницима и наставницима који изводе програм,
 - в) докази о простору, опреми и наставним средствима,
 - г) докази о средствима за извођење програма и
 - д) доказ о уплати накнаде на рачун јавних прихода.
- (4) Накнада се користи за трошкове поступка утврђивања испуњености услова за извођење програма образовања одраслих.

(5) Испуњеност услова за извођење програма образовања одраслих утврђује непосредним увидом комисија од најмање три члана, коју именује министар.

(6) Члан комисије не може бити службеник Министарства просвете и културе (у даљем тексту: Министарство), Завода, нити запослени код организатора образовања који је поднио захтјев за одобравање извођења програма.

(7) О захтјеву за извођење програма одлучује рјешењем директор Завода.

(8) Против рјешења из става 7. овог члана дозвољена је жалба министру.

Члан 12.

(1) Вријеме организовања образовања одраслих у току године и образовни рад у току дана и радне недјеље распоређују се на начин предвиђен статутом или другим актом организатора образовања.

(2) Организатор формалног образовања мора, најмање два пута годишње, објавити рокове за испите из образовних програма које изводи, и то најмање 30 дана прије предвиђеног термина полагања испита.

(3) Трајање формалног образовања одраслих, редослијед наставе појединих предмета или предметних области, начин и облици провјеравања знања, напредовање и друго прилагођава се специфичностима, потребама и могућностима полазника образовања.

Члан 13.

(1) Организатори формалног образовања морају, у посебној публикацији, представити програме образовања које изводе, као и своју организацију рада и приликом уписа са њима упознати кандидате.

(2) Организатор формалног образовања мора јавно објавити програм образовања, најкасније 30 дана прије почека извођења образовања, односно прије објављивања конкурса за упис.

IV - ПРОГРАМИ ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ

Члан 14.

(1) Програмом образовања одраслих утврђују се:

- а) назив програма,
- б) наставни садржаји,
- в) облик извођења програма,
- г) трајање програма и начин провјере,

д) кадровски, дидактички, просторни услови за његово извођење, те школска или стручна спрема, односно занимање, знање и вјештине које се стичу завршавањем програма,

- ђ) услови за упис, напредовање и завршетак програма и
- е) начин евалуације програма и постигнућа учења.

(2) Програми из става 1. овог члана прилагођени су доби, претходном образовању, знању, вјештинама и способностима одраслих.

(3) Програмом преквалификације утврђују се и разлике стручних предмета између стечене стручне спреме и стручне спреме која се стиче завршетком програма преквалификације.

(4) Програмом оспособљавања утврђује се и минимум знања и вјештина неопходних за стицање одређеног занимања.

(5) Програмом усавршавања утврђује се и додатни опсег посебних знања и вјештина у одређеној области у односу на тренутну квалификацију кандидата.

Члан 15.

(1) Полазник образовања одраслих стиче образовање, знање, вјештине и способности по програмима образовања за одрасле или дијеловима одговарајућих образовних програма за ученике.

(2) Програми из става 1. овог члана су:

а) образовање и оспособљавање одраслих којима је престало право на редовно образовање,

б) преквалификација, доквалификација или специјализација,

в) образовање и оспособљавање незапослених за потребе тржишта рада,

г) усавршавање ради постизања вишег степена знања у професији и подизања продуктивности рада,

д) образовање за прихватање вриједности демократије и грађанског друштва,

ђ) учење страних језика,

е) образовање за остваривање посебних права припадника националних и етничких група,

ж) образовање одраслих са посебним потребама (посебно надарена лица и лица са психичким и физичким сметњама или поремећајима у понашању) и

з) образовање посебних група (социјално искључених група, асоцијалних лица).

Члан 16.

Програми формалног образовања одраслих обухватају:

- а) основно образовање одраслих,
- б) програме за стицање средње стручне спреме,
- в) програме за стицање првог занимања,
- г) програме преквалификације,
- д) програме оспособљавања и
- ђ) програме усавршавања.

Члан 17.

Програми неформалног образовања обухватају:

- а) програме заштите околине и екологије,
- б) програме страних језика,
- в) програме обуке за рад на рачунару,
- г) програме предузетништва и менаџмента,
- д) програме рада у струци,
- ђ) програме из познавања науке и технологије,
- е) програме креативног и умјетничког изражавања и
- ж) других знања, вјештина и способности.

Члан 18.

(1) Јавно важеће програме образовања за оспособљавање, преквалификацију, доквалификацију, усавршавање, специјализацију запослених и незапослених лица утврђују надлежна министарства на приједлог Завода.

(2) Прије утврђивања приједлога програма из става 1. овог члана Завод прибавља мишљење надлежних министарстава, Завода за запошљавање Републике Српске (у даљем тексту: Завод за запошљавање), Агенције за посредовање при запошљавању, Привредне коморе Републике Српске и Удружења послодаваца.

Члан 19.

Програми образовања одраслих могу се изводити:

- а) редовном наставом,
- б) консултативно-инструктивном наставом и
- в) практичним радом.

Члан 20.

(1) Програм образовања одраслих може бити организован по принципу модуларног рада.

(2) Извођење програма за стицање средње стручне спреме одраслих траје колико и извођење програма за образовање редовних ученика.

(3) Извођење програма преквалификације траје најмање шест мјесеци.

(4) Извођење програма оспособљавања траје најмање шест мјесеци.

(5) Извођење програма усавршавања није временски ограничено.

Члан 21.

(1) Програми образовања или дијелови програма образовања одраслих ради увођења организационих промјена, примјене савремених технологија, захтјева тржишта за дефицитарна занимања и слично могу се уводити и провјеравати огледним програмом, на приједлог школе, удружења послодаваца, Завода за запошљавање или других заинтересованих организација.

(2) Организатора образовања, који ће изводити огледни програм, одређује Министарство, на приједлог Завода и заинтересованих организација.

(3) Извођење огледног програма прати Завод.

(4) Сечено знање, вјештине и способности, у смислу става 1. овог члана, провјеравају се код Испитног центра.

Члан 22.

(1) Програми образовања одраслих који се реализују кроз практичан рад могу се остваривати код послодавца и код другог организатора образовања, а уређују се уговором.

(2) Ако се практични рад изводи код послодавца који није и организатор образовања, међусобна права и обавезе организатора образовања и послодавца уређују се уговором, а међусобна права полазника образовања и послодавца уговором о практичном раду.

Члан 23.

(1) Удружења послодаваца предлажу занимања за која се припремају одговарајући програми из члана 21. став 1. овог закона и старају се о практичном образовању за та занимања.

(2) Удружења послодаваца:

а) организују савјетовања и специјализације за запослене (маркетинг, менаџмент и др.),

б) учествују у конципирању програма учења уз рад, за стицање специјалистичких знања и спроводе перманентно образовање,

в) предлажу стандарде практичних знања,

г) предлажу Заводу програме усавршавања и оспособљавања одраслих,

д) предлажу своје представнике за чланове испитних комисија за стицање квалификација,

ђ) воде регистар послодаваца код којих се обавља практичан рад,

е) обављају савјетодавни рад у вези са извођењем практичног рада и

ж) на захтјев организатора образовања, дају потребне податке о послодавцима код којих се може обављати практичан рад.

(3) Начин провјере и верификације послодаваца код којих се обавља практичан рад, садржину и начин вођења регистра послодаваца утврђује правилником министар, на приједлог Завода, а уз претходно прибављено мишљење Привредне коморе.

V - ПОЛАЗНИЦИ, ИСПИТИ И НАСТАВНИЦИ ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ

Члан 24.

(1) Одрасли који се уписују у програм образовања за одрасле стиче статус полазника образовања.

(2) Полазник образовања одраслих у смислу овог закона може бити лице старије од 15 година које није завршило основно образовање, односно лице старије од 18 година које се образује, а да при том нема статус ученика или студента.

(3) Полазник образовања одраслих уписује се у јавно важећи програм образовања одраслих ако испуњава прописане услове у погледу претходног образовања, искуства или посебних психофизичких способности.

Члан 25.

(1) На основу конкурса, који објављује организатор образовања, врши се упис полазника образовања одраслих из члана 24. став 2. овог закона.

(2) Програмом образовања одраслих прописују се општи и посебни услови које мора испуњавати полазник образовања одраслих.

(3) Конкурс садржи:

а) опште и посебне услове за упис,

б) број слободних мјеста за упис, у складу са овим законом, програмом образовања и рјешењем о одобравању извођења програма,

в) начин извођења програма образовања, трајање и услове за његово завршавање,

г) јавну важност програма образовања и

д) висину школарине по поједином полазнику образовања, уколико образовање није финансирано или суфинансирано из јавних прихода.

Члан 26.

Ако се на конкурс пријави више кандидата него што их је могуће уписати у програм образовања одраслих, организатор образовања дужан је да приликом избора кандидата узима у обзир степен испуњености услова у погледу претходног образовања, искуства или посебних психофизичких способности.

Члан 27.

(1) Организатор образовања и полазник закључују уговор о образовању, којим се уређују њихова међусобна права и обавезе.

(2) Статус полазника образовања престаје:

а) успјешним завршетком програма,

б) одустанком и

в) исписом.

Члан 28.

(1) Полазник образовања има право на образовање и оспособљавање које је стручно и квалитетно организовано.

(2) Полазник образовања за вријеме трајања формалног образовања које обухвата стицање средње стручне спреме има права и обавезе као и ученик стручне школе, у складу са законом.

(3) Запослени полазник образовања има право на одсуство са посла ради образовања и оспособљавања, у зависности од сложености и дужине трајања програма образовања, у складу са законом и актом послодавца.

(4) Међусобна права и обавезе између запосленог полазника образовања и послодавца уређују се уговором (мјесто образовања, вријеме трајања образовања, накнада и сл.).

Члан 29.

Полазници програма формалног оспособљавања и усавршавања обавезно полажу испит провјере из садржаја програма на завршетку уписаног програма.

Члан 30.

(1) Оцјењивање полазника образовања за стицање основног и средњег образовања врши се у складу са прописима који регулишу те области образовања, ако овим законом није другачије одређено.

(2) Полазнику програма средњошколског образовања одраслих за стицање средње стручне спреме на крају сваког завршеног разреда издаје се разредно свједочанство, и након завршног испита свједочанство о завршном испиту.

(3) Полазнику који заврши програм оспособљавања издаје се увјерење о оспособљености.

(4) Полазнику који заврши програм усавршавања издаје се увјерење о усавршавању.

(5) Министар доноси правилник о форми и садржају јавних исправа у образовању одраслих.

Члан 31.

(1) Одрасли могу полагањем испита код Испитног центра доказивати знање, вјештине и способности, без обзира на начин њиховог стицања.

(2) Испитни центар је организациона јединица Завода, чија је надлежност провјера знања, вјештина и способности појединаца.

(3) Провјера знања, вјештина и компетенција појединаца спроводи се кроз процес тестирања.

(4) Тестирање из става 3. овог члана спроводе комисије састављене од стручњака из појединих области у складу са програмима образовања или каталозима знања.

(5) Комисије из става 4. овог члана формира директор Завода по потреби.

(6) Завод на основу утврђеног знања појединаца издаје јавне исправе о завршеном образовању за одрасле.

(7) Министар доноси правилник о формирању испитних комисија, начину рада и спровођењу испита.

Члан 32.

(1) Послодавац може, ради прилагођавања тржишним захтјевима и промјенама, новим технолошким и радним процесима, организовати различите облике оспособљавања и усавршавања запослених.

(2) Одрасли који се оспособљава у смислу става 1. овог члана може да потврђује стечено знање, вјештине и способности код Завода, који о томе издаје јавну исправу, у складу са законом.

Члан 33.

(1) За стицање основног образовања и првог занимања одрасли не плаћају школарину.

(2) За стицање осталих видова образовања и оспособљавања одраслих трошкове образовања сноси полазници програма, послодавци код којих су запослени, Завод за запошљавање или друга заинтересована правна и физичка лица.

Члан 34.

(1) Образовање одраслих обављају наставници, професори, наставници за практичну наставу, стручни сарадници, предавачи, тренери, водитељи и други стручни радници (у даљем тексту: наставници).

(2) Наставници морају испуњавати услове прописане програмом за образовање одраслих и имају право и обавезу сталног стручног и андрагошког усавршавања.

(3) Министар доноси правилник о врсти стручне спреме наставника.

VI - ПРАЋЕЊЕ И РАЗВОЈ ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ

Члан 35.

Праћење и унапређивање образовања одраслих обавља Завод, као управна организација у саставу Министарства.

Члан 36.

(1) Завод води Регистар организатора образовања.

(2) Министар доноси правилник о садржају и начину вођења Регистра организатора образовања.

(3) Организатори образовања воде андрагошку документацију и евиденцију.

(4) Министар доноси правилник о садржају, формату, те начину вођења и чувања андрагошке документације и евиденције из става 3. овог члана.

Члан 37.

(1) Ради ефикаснијег праћења и остваривања образовања одраслих, јединице локалне самоуправе могу основати локалне савјете, за чији рад обезбјеђују и финансијска средства.

(2) Локалне савјете чине представници локалне власти, послодаваца, синдиката и удружења грађана.

Члан 38.

Надлежности локалних савјета су да:

а) анализирају и прате стање у подручју развоја људских ресурса, запошљавања и обуке одраслих,

б) идентификују потребе и приоритете у образовању одраслих и обуци на свом подручју,

в) прикупљају информације о потребама тржишта рада на свом подручју,

г) достављају Заводу приједлоге за развој програма за образовање одраслих,

д) предлажу програме за образовање одраслих које ће финансирати и

ђ) обезбјеђују средства за установе и организације за образовање одраслих којима је оснивач.

VII - ФИНАНСИРАЊЕ, НАДЗОР И КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 39.

(1) Образовање одраслих је партнерска дјелатност и заједничка одговорност Републике, јединица локалне самоуправе, послодаваца, запослених, приватних и стручних асоцијација, удружења, научноистраживачких и образовних институција и појединаца.

(2) Средства за финансирање образовања одраслих обезбјеђују се у буџету Републике, буџетима јединица локалне самоуправе (у даљем тексту: јавна средства), непосредно од полазника и послодаваца, те из других извора у складу са Планом образовања.

Члан 40.

(1) Управни и стручни надзор над радом организатора образовања одраслих спроводи Завод.

(2) Инспекцијски надзор над примјеном закона и других прописа из области образовања одраслих врши Републичка просвјетна инспекција у складу са законом којим се регулише област инспекције.

Члан 41.

(1) Новчаном казном од 2.000 до 6.000 КМ казниће се за прекршај организатор образовања ако:

а) почне да обавља дјелатност образовања одраслих прије доношења рјешења о одобрењу извођења програма образовања одраслих (члан 11. став 7.),

б) не закључи уговор са полазником образовања одраслих (члан 27. став 1.),

в) од одраслог наплати трошкове за стицање основног образовања (члан 33. став 1.) и

г) води евиденцију и документацију супротно одредбама овог закона (члан 36. став 3.).

(2) Новчаном казном од 1.000 до 3.000 КМ казниће се одговорно лице у организатору образовања за прекршај из става 1. овог члана.

VIII - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 42.

Организатори образовања који реализују програме за образовање одраслих дужни су да у року од једне године ускладе своја општа акта са овим законом.

Члан 43.

Влада ће у року од годину дана донијети План образовања.

Члан 44.

Министар ће у року од девет мјесеци од дана ступања на снагу овог закона на приједлог Завода донијети правилнике:

- а) о поступку избора организатора образовања (члан 9. став 5.),
- б) о начину провјере и верификације послодаваца код којих се обавља практичан рад, садржину и начин вођења регистра послодаваца (члан 23. став 3.),
- в) о форми и садржају јавних исправа у образовању одраслих (члан 30. став 5.),
- г) о формирању испитних комисија, начину рада и спровођењу испита (члан 31. став 7.),
- д) о врсти стручне спреме наставника (члан 34. став 3.),
- ђ) о садржају и начину вођења Регистра организатора образовања (члан 36. став 2.) и
- е) о садржају, формату те начину вођења и чувања андрагошке документације и евиденције (члан 36. став 4.).

Члан 45.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 01-963/09
11. јуна 2009. године
Бања Лука

Предсједник
Народне скупштине,
Мр Игор Радојичић, с.р.

1127

На основу тачке 2. Амандмана XL на Устав Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 28/94), доносим

УКАЗ

О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О КОМОРИ ИНЖЕЊЕРА ПОЉОПРИВРЕДЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Проглашавам Закон о Комори инжењера пољопривреде Републике Српске, који је Народна скупштина Републике Српске усвојила на Тридесет првој сједници, одржаној 11. јуна 2009. године - а Вијеће народа 23. јуна 2009. године потврдило да усвојеним Законом о Комори инжењера пољопривреде Републике Српске није угрожен витални национални интерес конститутивних народа у Републици Српској.

Број: 01-020-629/09
25. јуна 2009. године
Бања Лука

Предсједник
Републике,
Др Рајко Кузмановић, с.р.

ЗАКОН

О КОМОРИ ИНЖЕЊЕРА ПОЉОПРИВРЕДЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

I - ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом оснива се Комора инжењера пољопривреде Републике Српске, као независна, професионална и струковна организација, уређују се чланство у Комори инжењера пољопривреде, повјеравање јавних овлашћења, издавање, обнављање и одузимање одобрења за обављање стручних послова у области пољопривреде, органи Коморе, као и друга питања од значаја за рад Коморе.

Члан 2.

(1) Комора инжењера пољопривреде Републике Српске (у даљем тексту: Комора) има својство правног лица, које стиче уписом у судски регистар.

(2) Комора има рачун.

(3) Сједиште Коморе је у Бањој Луци.

II - ЧЛАНСТВО У КОМОРИ

Члан 3.

(1) Чланови Коморе могу бити дипломирани инжењери пољопривреде, односно агрономије свих смјера, дипломирани инжењери биотехничких наука агрономског смјера и инжењери пољопривреде (у даљем тексту: инжењери пољопривреде) који обављају стручне послове у области пољопривреде.

(2) Стручни послови из става 1. овог члана уређују се Статутом Коморе.

Члан 4.

(1) Чланови Коморе могу бити и инжењери пољопривреде који нису запослени, запослени ван струке и пензионисани инжењери пољопривреде.

(2) Комора може имати и почасне чланове који су дали посебан допринос развоју пољопривреде, као и чланове донаторе, у складу са Статутом Коморе.

III - ДЈЕЛАТНОСТ КОМОРЕ

Члан 5.

(1) Комора, у складу са законом, обавља следеће послове:

- а) заступа и штити интересе чланова Коморе,
 - б) организује стручно усавршавање својих чланова,
 - в) издаје, обнавља и одузима одобрење за обављање стручних послова у области пољопривреде (у даљем тексту: лиценца),
 - г) покреће иницијативе за доношење или измјену закона и других прописа из области пољопривреде,
 - д) даје мишљење на нацрте и приједлоге закона и друге прописе из области пољопривреде,
 - ђ) доноси кодекс професионалне етике (у даљем тексту: етички кодекс),
 - е) врши упис чланова Коморе у именик који је јавна књига,
 - ж) издаје легитимацију члановима Коморе и
 - з) обавља и друге послове, у складу са законом и Статутом.
- (2) Послове из става 1. т. б), в) и е) овог члана Комора обавља као повјерена јавна овлашћења.
- (3) Комора обавља и друге послове који јој се законом повјере као јавна овлашћења.

IV - ИЗДАВАЊЕ, ОБНАВЉАЊЕ И ОДУЗИМАЊЕ ЛИЦЕНЦЕ

Члан 6.

(1) Комора издаје, обнавља и одузима лиценцу инжењерима пољопривреде под условима прописаним законом и Статутом Коморе.

(2) Лиценца подлијеже ревизији након истека рока од пет година од дана доношења.

(3) Поступак и начин издавања, обнављања и одузимања лиценце утврђује се посебним актима, које доноси Скупштина Коморе (у даљем тексту: Скупштина).

(4) За обнављање лиценце обавезно је стручно усавршавање чланова Коморе, што се уређује посебним актима Коморе.

Члан 7.

(1) За обављање одређених стручних послова из области пољопривреде, који се утврђују Статутом, инжењери пољопривреде полажу стручни испит.

(2) Министар пољопривреде, шумарства и водопривреде (у даљем тексту: министар) доноси правилник којим прописује услове и начин полагања стручног испита из става 1. овог члана.

V - ИМЕНИЦИ КОМОРЕ

Члан 8.

(1) Комора, у складу са овим законом, води именике Коморе, и то:

- а) именик свих чланова Коморе и
- б) именик издатих, обновљених или одузетих лиценци.

(2) У именику чланова Коморе из става 1. тачка а) овог члана води се посебна евиденција о члановима Коморе који су приправници.

Члан 9.

(1) На захтјев инжењера пољопривреде, рјешење о упису у именик из члана 8. став 1. тачка а) овог закона доноси овлашћено лице Коморе у року од 15 дана од дана подношења захтјева, у складу са законом и Статутом Коморе.

(2) Против рјешења из става 1. овог члана може се изјавити жалба надлежном органу Коморе у року од 15 дана од дана достављања рјешења.

Члан 10.

Комора врши упис издатих, обновљених или одузетих лиценци у именик из члана 8. став 1. тачка б) овог закона у року од 15 дана од дана издавања, обнављања или одузимања лиценце.

Члан 11.

Чланови Коморе дужни су да надлежном органу Коморе пријаве све промјене које су битне за упис у именик из члана 8. овог закона, као и друге битне чињенице из надлежности Коморе, у року од 30 дана од дана настале промјене.

Члан 12.

Скупштина Коморе уређује садржај и податке који се воде у именику, начин вођења и образац именика, образац извода из именика, увјерења, потврде и евиденције, као и поступак уписа у именике, у складу са Статутом и посебним актима Коморе.

VI - ОРГАНИЗАЦИЈА РАДА КОМОРЕ

Члан 13.

(1) Комора организује свој рад на територији Републике Српске.

(2) Органи Коморе су: Скупштина, предсједник Коморе, Извршни одбор, Надзорни одбор и други органи утврђени Статутом Коморе.

(3) Овлашћења и начин рада органа из става 2. овог члана ближе се уређују Статутом, у складу са законом.

Члан 14.

Предсједник Коморе и чланови Надзорног одбора не могу обављати дужност, активност или бити на положају који доводи до сукоба интереса, који су прописани посебним прописима.

Члан 15.

Органи Коморе из члана 13. овог закона организују се на начин којим се обезбјеђује равноправно струковно и територијално учешће у раду и одлучивању чланова Коморе уз вођење рачуна о заступљености оба пола.

Члан 16.

(1) Скупштина је највиши орган управљања Коморе и бира се на период од пет година.

(2) Скупштина је надлежна да:

- а) доноси статут и друге акте одређене Статутом,
- б) доноси пословник о свом раду,
- в) доноси годишњи програм рада Коморе,
- г) доноси етички кодекс,
- д) бира и разрјешава предсједника Скупштине,

ђ) бира и разрјешава предсједника Коморе и чланове Извршног и Надзорног одбора,

е) утврђује висину чланарине за чланове Коморе,

ж) утврђује износ накнада за издавање и обнављање лиценце, као и износ других накнада за издавање извода, увјерења и потврда из евиденција које води Комора,

з) разматра и усваја извјештаје о раду органа Коморе,

и) усваја извјештај о финансијском пословању Коморе са годишњим обрачуном, као и друге извјештаје које доставља Извршни и Надзорни одбор Коморе,

ј) остварује сарадњу са коморама у земљи и иностранству и

к) обавља друге послове утврђене законом и Статутом Коморе.

Члан 17.

(1) Скупштини Коморе предсједава предсједник Коморе.

(2) Предсједник Коморе сазива сједнице Скупштине у складу са Статутом Коморе.

Члан 18.

Предсједник Коморе:

- а) руководи Комором, представља и заступа Комору,
- б) одговара за законитост рада и пословања Коморе,
- в) припрема годишњи програм рада Коморе,

г) подноси Надзорном одбору извјештаје о извршењу годишњег програма рада и плана прихода и расхода Коморе,

д) потписује појединачне акте и акте редовног пословања Коморе,

ђ) извршава одлуке Скупштине, Извршног и Надзорног одбора,

е) одлучује о правима, обавезама и одговорностима запослених у Комори,

ж) предлаже Извршном одбору правилник о организацији и систематизацији радних мјеста у Стручној служби Коморе и

з) обавља друге послове одређене законом и Статутом.

Члан 19.

(1) Предсједника Коморе именује Скупштина на период од пет година.

(2) За предсједника Коморе може бити именовано исто лице највише два пута узастопно.

Члан 20.

(1) Извршни одбор Коморе је оперативни орган, који:

а) извршава одлуке и закључке Скупштине,

б) припрема приједлоге статута и других аката Коморе,

в) одлучује по захтјевима за издавање и продужавање лиценце,

г) доноси одлуку о одузимању лиценце,

д) доноси правилник о организацији и систематизацији радних мјеста у Стручној служби Коморе и

ђ) рјешава приговоре и жалбе у другом степену на појединачне правне акте које доносе овлашћени органи Коморе, а чије рјешавање у другом степену није законом стављено у надлежност Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде (у даљем тексту: Министарство).

(2) Извршни одбор чини девет чланова заједно са предсједником Извршног одбора, које бира Скупштина на период од пет година.

(3) Извршни одбор доноси одлуке гласањем натполовичном већином укупног броја чланова.

Члан 21.

(1) Надзорни одбор врши контролу рада над укупним пословањем Коморе.

(2) Надзорни одбор чини пет чланова које бира Скупштина на период од пет година.

Члан 22.

(1) Комора има Стручну службу, којом руководи секретар као професионално лице.

(2) Међусобна права, обавезе и одговорности радника Стручне службе Коморе регулишу се уговором о раду, у складу са законом и колективним уговором.

(3) Комора осигурава финансијска средства и услове за рад Стручне службе Коморе.

VII - ОПШТИ АКТИ КОМОРЕ

Члан 23.

(1) Комора доноси статут и друге опште акте у складу са законом и Статутом Коморе.

(2) Статутом ближе се уређују: послови и задаци Коморе, састав, број чланова, начин избора и вријеме трајања мандата органа коморе, начин рада и одлучивања у Комори, права, обавезе и одговорности чланова, јавност рада, финансирање, поступак доношења аката, начин обављања стручних и административних послова, као и друга питања од значаја за рад и организацију Коморе.

(3) Министарство даје сагласност на Статут у дијелу који се односи на обављање повјерених јавних овлашћења Коморе из члана 5. овог закона.

Члан 24.

(1) Скупштина доноси етички кодекс, којим се утврђују етичка начела у обављању професионалних дужности чланова Коморе.

(2) Етичким кодексом утврђују се и односи чланова Коморе према корисницима услуга, као и међусобни односи чланова Коморе.

VIII - СРЕДСТВА ЗА РАД КОМОРЕ

Члан 25.

(1) Комора стиче средства за рад од:

- а) чланарине коју плаћају чланови Коморе,
- б) накнада за издавање и обнављање лиценце,
- в) донација, поклона и легата и
- г) других извора у складу са законом.

(2) Висину чланарине коју плаћају чланови Коморе и накнаду за издавање и обнављање лиценце утврђује посебном одлуком Скупштина.

Члан 26.

(1) Средства за рад Коморе из члана 25. став 1. овог закона воде се на рачуну Коморе.

(2) Наредбодавац за извршење финансијског плана Коморе и употребу средстава је предсједник Коморе, а изузетно, лице које он овласти.

IX - ЈАВНОСТ И НАДЗОР НАД РАДОМ КОМОРЕ

Члан 27.

(1) Комора је дужна да обавјештава јавност о свим питањима из надлежности Коморе.

(2) Комора сарађује са факултетима и школама пољопривредне струке, референтним пољопривредним установама, струковним удружењима пољопривредних радника и другим субјектима у вези са питањима значајним за рад Коморе.

(3) Комора најмање једном годишње извјештава о свом раду Министарство.

Члан 28.

(1) Надзор над вршењем повјерених јавних овлашћења Коморе врши Министарство.

(2) У вршењу надзора из става 1. овог члана Министарство може тражити од Коморе одговарајуће извје-

штаје и податке, односно може извршити непосредан увид у рад Коморе.

(3) Комора је дужна да извјештаје и податке из става 2. овог члана достави Министарству у року од 30 дана од дана када су подаци затражени.

(4) У вршењу надзора над јавним овлашћењима Коморе примјењују се одредбе закона којим се уређује републичка управа.

X - КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 29.

(1) Новчаном казном од 3.000 КМ до 9.000 КМ казниће се за прекршај Комора ако:

а) члану Коморе не изда легитимацију (члан 5. став 1. тачка ж),

б) члану Коморе изда, обнови или одузме лиценцу супротно одредбама закона (члан 6.) и

в) не води законом прописане именике Коморе, односно ако не изврши упис података у именик Коморе који води, односно ако изврши упис у именик супротно одредбама закона (чл. 8, 9. и 10.).

(2) За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у Комори новчаном казном од 500 КМ до 1.500 КМ.

Члан 30.

Новчаном казном од 300 КМ до 900 КМ казниће се за прекршај инжењери пољопривреде ако не обавијесте Комору о промјенама које су битне за упис у именике које Комора води, као и о другим битним чињеницама из надлежности Коморе (члан 11.).

XI - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 31.

(1) Министар ће најкасније у року од 30 дана од ступања на снагу овог закона именовати Одбор за конституисање и почетак рада Коморе (у даљем тексту: Одбор).

(2) Одбор из става 1. овог члана има 11 чланова, које именује министар на приједлог научних, стручних и професионалних институција и удружења из области пољопривреде са територије Републике Српске.

(3) Чланови Одбора бирају из својих редова предсједника.

(4) Одбор доноси оснивачки акт Коморе, којим се утврђују питања од значаја за оснивање Коморе, начин и поступак спровођења избора за чланове Скупштине Коморе, у року од 30 дана од дана именовања Одбора.

(5) Одбор ће донијети одлуку о расписивању и спровођењу избора за чланове Скупштине Коморе у року од 30 дана од дана доношења акта из става 4. овог члана.

(6) Поступак кандидовања и избора чланова Скупштине обавиће се у року од 60 дана од дана доношења одлуке из става 5. овог члана.

Члан 32.

(1) Скупштина Коморе на првој конститутивној сједници доноси статут Коморе и именује органе управљања.

(2) Комора почиње да ради најкасније у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 33.

Министар у року од шест мјесеци од ступања на снагу овог закона доноси правилник о стручном испиту (члан 7. став 2.).

Члан 34.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 01-968/09
11. јуна 2009. године
Бања Лука

Предсједник
Народне скупштине,
Мр Игор Радојичић, с.р.

1128

На основу члана 70. став 1. тачка 2. Устава Републике Српске, члана 51. став 1., члана 183. и члана 187. став 2. Пословника Народне скупштине Републике Српске - Пречишћени текст ("Службени гласник Републике Српске", број 79/07), у вези са чланом 90а. Закона о извршењу кривичних санкција Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", бр. 24/04 и 68/07), а након разматрања Извјештаја Комисије за избор и именовање, Народна скупштина Републике Српске, на Двадесет седмој сједници, одржаној 26. фебруара 2009. године, донијела је следећу

ОДЛУКУ**I**

У Независну комисију за надзор над заштитом и стањем људских права и услова у којима се извршавају кривичне санкције и друге мјере изречене у кривичном поступку именују се:

1. Љубомир Куравица,
2. Иванка Марковић,
3. Сњежана Крекић,
4. Душанка Врета и
5. Ратко Маркочевић.

II

Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 01-302/09
26. фебруара 2009. године
Бања Лука

Предсједник
Народне скупштине,
Мр Игор Радојичић, с.р.

1129

На основу члана 43. став 3. Закона о Влади Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 118/08), Влада Републике Српске, на сједници од 18. јуна 2009. године, донијела је

ОДЛУКУ**О РЕПРОГРАМУ КРЕДИТНИХ ОБАВЕЗА****I**

Репрограмирају се обавезе по основу закључених уговора о кредитима пласираним пољопривредницима и предузећима из средстава пољопривредне компоненте кредита Свјетске банке за реконструкцију и обнову Републике Српске (RAP WB IDA 3028 BOS), средстава Италијанског гранта TF 021828 и средстава кредита Међународног фонда за развој пољопривреде за реконструкцију и обнову малих фарми (IFAD 449-BA).

Рок за извршење задатка из претходног става је два мјесеца од дана закључивања Анекса Уговора о преносу послова наплате кредита између Министарства финансија и UniCredit Bank а.д. Бања Лука.

II

Нови рок за отплату кредита је пет година, без грејс периода, са полугодишњом отплатом обавеза, рачунајући од дана потписивања анекса уговора са крајњим корисницима кредита.

Каматна стопа остаје иста као у основним уговорима.

Затезна камата за досадашњи период кашњења у отплати кредита се неће обрачунавати и приписивати главном дугу.

III

Овлашћује се Министарство финансија да, у складу са овом одлуком, припреми и потпише Анекс Уговора о преносу послова наплате кредита са UniCredit Bank а.д. Бања Лука.

Обавезује се UniCredit Bank а.д. Бања Лука, са којом је Министарство финансија закључило Уговор о преносу послова наплате 19. фебруара 2003. године, да сачини и потпише анексе уговора о репрограму обавеза са појединачним дужницима.

Рок за извршење послова из става 2. ове тачке је 31. август 2009. године.

IV

За покриће трошкова репрограма обавеза Банци ће се признати накнада у висини од 50 КМ по једном сачињеном, потписаном и наплаћеном уговору о репрограму, а трошкови припреме анекса уговора биће плаћени из наплаћених средстава по основу отплате кредитних обавеза.

V

Банка ће опоменом пред тужбу сукцесивно позивати дужнике да одмах изврше уплату цијелог кредита или да потпишу анекс уговора о репрограму обавеза.

За дужнике који одбију да потпишу анекс уговора банка ће покренути процедуру наплате путем мјеница и припремити документацију за тужбу и комплетан досије за сваки појединачни случај предати Правобранилаштву Републике Српске, у року од 30 дана након неуспјешног покушаја потписа анекса уговора.

VI

Задужује се Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде да, у сарадњи са наведеном банком, формира комисију која ће рјешавати спорне случајеве током спровођења активности око репрограма обавеза.

VII

За реализацију ове одлуке задужују се Министарство финансија и Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде.

VIII

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 04/1-012-2-1193/09
18. јуна 2009. године
Бања Лука

Предсједник
Владе,
Милорад Додик, с.р.

1130

Министар рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске, на основу члана 2. тачка р) Закона о заштити на раду ("Службени гласник Републике Српске", број 1/08) и Рјешења број: 16-04/3-17-78/08, од 20. маја 2009. године, издаје

ЛИЦЕНЦУ

Друштво са ограниченом одговорношћу "Техничка заштита" Бијељина, Трг Ђенерала Драже Михајловића бр. 9, Бијељина, испуњава услове за обављање послова заштите и здравља на раду, прегледа и испитивања средстава за рад и средстава и опреме за личну заштиту на раду.

Ова лиценца се издаје на период од четири године, и то од 20. маја 2009. године до 20. маја 2013. године, а протеком тог рока подлијеже обавезном обнављању.

Лиценца се објављује у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број регистра: 11/09
20. маја 2009. године
Бања Лука

Министар,
Раде Ристовић, с.р.

1131

Министар рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске, на основу члана 2. тачка р) Закона о заштити на раду ("Службени гласник Републике Српске", број 1/08) и Рјешења број: 16-04/3-17-40/08, од 9. јуна 2009. године, издаје

ЛИЦЕНЦУ

ДОО “Заштита, екологија и пројектовање” Бијељина, Трг Јенерала Драже Михајловића бр. 15, Бијељина, испуњава услове за обављање послова заштите и здравља на раду, прегледа и испитивања средстава за рад и средстава и опреме за личну заштиту на раду.

Ова лиценца се издаје на период од четири године, и то од 9. јуна 2009. године до 9. јуна 2013. године, а протеком тог рока подлијеже обавезном обнављању.

Лиценца се објављује у “Службеном гласнику Републике Српске”.

Број регистра: 12/09
9. јуна 2009. године
Бања Лука

Министар,
Раде Ристовић, с.р.

1132

Министар рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске, на основу члана 2. тачка р) Закона о заштити на раду (“Службени гласник Републике Српске”, број 1/08) и Рјешења број: 16-04/3-17-68/08, од 7. маја 2009. године, издаје

ЛИЦЕНЦУ

“Техничко-еколошки завод” предузеће за техничко-еколошке услуге д.о.о. Бања Лука, ул. Милана Крановића бб, Бања Лука, испуњава услове за обављање послова испитивања услова радне средине, односно, хемијских, биолошких и физичких штетности (осим јонизујућих зрачења) и микроклиме.

Ова лиценца се издаје на период од четири године, и то од 7. маја 2009. године до 7. маја 2013. године, а протеком тог рока подлијеже обавезном обнављању.

Лиценца се објављује у “Службеном гласнику Републике Српске”.

Број регистра: 6/09
7. маја 2009. године
Бања Лука

Министар,
Раде Ристовић, с.р.

1133

Министар рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске, на основу члана 2. тачка р) Закона о заштити на раду (“Службени гласник Републике Српске”, број 1/08) и Рјешења број: 16-04/3-17-46/08, од 19. маја 2009. године, издаје

ЛИЦЕНЦУ

Предузеће за екологију, пројектовање и сигурност ЗЕПС д.о.о. Градишка, ул. Видованска бб, Градишка, испуњава услове за обављање послова испитивања услова радне средине, односно, хемијских, биолошких и физичких штетности (осим јонизујућих зрачења) и микроклиме.

Ова лиценца се издаје на период од четири године, и то од 19. маја 2009. године до 19. маја 2013. године, а протеком тог рока подлијеже обавезном обнављању.

Лиценца се објављује у “Службеном гласнику Републике Српске”.

Број регистра: 7/09
19. маја 2009. године
Бања Лука

Министар,
Раде Ристовић, с.р.

Републичка управа за геодетске и имовинско-правне послове

Републичка управа за геодетске и имовинско-правне послове, на основу члана 86. ст. 1. и 3. Закона о републичкој управи (“Службени гласник Републике Српске”, бр. 118/08 и 11/09) и члана 22. Закона о премјеру и катастру непокретности (“Службени гласник Републике Српске”, бр. 34/06 и 110/08), доноси

РЈЕШЕЊЕ**О ИСПРАВЦИ И ДОПУНИ РЈЕШЕЊА О СТУПАЊУ НА СНАГУ КАТАСТРА НЕПОКРЕТНОСТИ ДИЈЕЛА ОПШТИНЕ КОЗАРСКА ДУБИЦА, И ТО КО КОЗАРСКА ДУБИЦА 1****I**

Исправља се грешка у Рјешењу о ступању на снагу катастра непокретности дијела подручја општине Козарска Дубица, и то за КО Козарска Дубица 1, објављеног у “Службеном гласнику Републике Српске”, број 32/09.

II

Рјешење се исправља тако што се у прилогу истом у списку парцела за које престаје да важи катастар земљишта к.о. Парнице (на страни 28) брину грешком уписане парцеле означене као: 59, 60, 61, 62 и 63.

III

Рјешење се допуњава тако што се у прилогу истом у списку парцела за које престаје да важи катастар земљишта за к.о. Хаџибајир (на страни 28) додају грешком изостављене парцеле означене као: 49/15, 50/5, 66/6 и 186/16, као и у списку парцела за које престаје да важи катастар земљишта за к.о. Парнице (страна 28) додају се грешком изостављене парцеле означене као: 35/5 и 35/47.

IV

Ово рјешење ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у “Службеном гласнику Републике Српске”.

Број: 21.03/952.1-199/09
26. маја 2009. године
Бања Лука

Директор,
Др Тихомир Глигорић, с.р.

Републички завод за статистику Републике Српске

Републички завод за статистику издаје

САОПШТЕЊЕ

1. Просјечна мјесечна бруто плата запослених у Републици Српској исплаћена у мају 2009. године износи 1.181 КМ.

2. Просјечна мјесечна нето плата запослених у Републици Српској исплаћена у мају 2009. године износи 773 КМ.

3. Просјечна мјесечна бруто плата запослених у Републици Српској исплаћена у периоду јануар - мај 2009. године износи 1.199 КМ.

4. Просјечна мјесечна нето плата запослених у Републици Српској исплаћена у периоду јануар - мај 2009. године износи 785 КМ.

Број: 225-05/09
30. јуна 2009. године
Бања Лука

Директор,
Радмила Чичковић, с.р.

Републички завод за статистику Републике Српске објављује

ПРОСЈЕЧНЕ**БРУТО ПЛАТЕ ПО ЗАПОСЛЕНОМ ИСПЛАЋЕНЕ У РЕПУБЛИЦИ СРПској У МАЈУ 2009. ГОДИНЕ**

УКУПНО	1181
А Пољопривреда, лов и шумарство	953
В Рибарство	1078
С Вађење руде и камена	1348
Д Прерађивачка индустрија	786
Е Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом и водом	1411

F Грађевинарство	830
G Трговина на велико и мало, оправка моторних возила, мотоцикала и предмета за личну употребу и домаћинство	833
H Хотели и ресторани	738
I Саобраћај, складиштење и везе	1270
J Финансијско посредовање	1928
K Активности у вези с некретностима, изнајмљивање и пословне активности	991
L Државна управа и одбрана, обавезно социјално осигурање	1682
M Образовање	1309
N Здравствени и социјални рад	1539
O Остале комуналне, друштвене и личне услужне активности	963

Број: 225-05/09

30. јуна 2009. године

Бања Лука

Директор,
Радмила Чичковић, с.р.

Уставни суд Босне и Херцеговине

Уставни суд Босне и Херцеговине, у Вијећу од пет судија, у предмету број: АП 1274/06, рјешавајући апелацију **Raiffeisen Bank д.д. Сарајево**, на основу члана VI/3.6) Устава Босне и Херцеговине, члана 16. став 2, члана 59. став 2. алинеје 1. и 2, члана 61. ст. 1. и 2. и члана 64. став 1. Правила Уставног суда Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине", бр. 60/05 и 64/08), у саставу:

- Сеада Палаврић, предсједница,
- Миодраг Симовић, потпредсједник,
- Валерија Галић, потпредсједница,
- Крстан Симић, судија и
- Мирсад Ђеман, судија,

на сједници одржаној 15. јануара 2009. године, донио је

ОДЛУКУ

О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Дјелимично се усваја апелација **Raiffeisen Bank д.д. Сарајево**.

Утврђује се повреда права на имовину из члана II/3.к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

Укидају се рјешења Кантоналног суда у Сарајеву, број: Пж-251/04, од 9. марта 2006. године и Општинског суда у Сарајеву, број: ИП-5895/2003-А од 9. априла 2004. године.

Предмет се враћа Општинском суду у Сарајеву, који је дужан да по хитном поступку донесе нову одлуку, у складу са чланом II/3.к) Устава Босне и Херцеговине и чланом 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

Наглаже се Општинском суду у Сарајеву да у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке, у складу са чланом 74. став 5. Правила Уставног суда Босне и Херцеговине.

Одбацује се као недопуштена апелација **Raiffeisen Bank д.д. Сарајево** поднесена против Рјешења Кантоналног суда у Сарајеву, број: Пж-251/04, од 9. марта 2006. године и Рјешења Општинског суда у Сарајеву, број: ИП-5895/2003-А од 9. априла 2004. године, у односу на право на правично суђење из члана II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода и право на забрану дискриминације из члана II/4. Устава Босне и Херцеговине због тога што је очигледно (prima facie) неоснована.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и у "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине".

Образложење

I - Увод

1. **Raiffeisen Bank д.д. Сарајево** (у даљем тексту: апеланткиња) из Сарајева, коју заступа Војислав Пушкаревић, поднијела је 27. априла 2006. године апелацију Уставном суду Босне и Херце-

говине (у даљем тексту: Уставни суд) против Рјешења Кантоналног суда у Сарајеву, број: Пж-251/04, од 9. марта 2006. године и Рјешења Општинског суда у Сарајеву, број: ИП-5895/2003-А од 9. априла 2004. године.

II - Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 22. ст. 1. и 2. Правила Уставног суда, од Општинског суда у Сарајеву, Кантоналног суда у Сарајеву, "Promotours" д.о.о. Сарајево и Исмета и Аиде Сијерчић, као учесника у поступку пред Уставним судом, затражено је 18. јуна 2008. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Општински суд у Сарајеву је 2. јула 2008. године доставио одговор на апелацију, а Кантонални суд у Сарајеву 11. августа 2008. године. Остали учесници у поступку нису доставили своје одговоре.

4. На основу члана 26. став 2. Правила Уставног суда, одговори Општинског суда у Сарајеву и Кантоналног суда у Сарајеву достављени су апеланткињи 21. августа 2008. године, односно 22. децембра 2008. године.

III - Чињенично стање

5. Чињенице предмета које произилазе из апеланткињиних навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на сљедећи начин.

6. Апеланткиња је 27. новембра 2003. године са својим клијентом, "Promotoursom" д.о.о. Сарајево, закључила Уговор о издавању банкарске гаранције за добро извршење посла, на основу које је апеланткиња, као повјерилац, издала банкарску гаранцију у износу од 25.000 евра у корист Air Transport Association Route de l'Aéroport Geneva Switzerland. У случају да апеланткиња изврши плаћање по гаранцији, "Promotours" д.о.о. Сарајево се обавезао да апеланткињи измири износ гаранције, увећан за одговарајућу камату.

7. Апеланткиња је 8. децембра 2003. године склопила уговор о јемству са Исметом и Аидом Сијерчић (у даљем тексту: јемци) на основу ког су се јемци обавезали да ће, ради осигурања свепуног апеланткињиног потраживања према "Promotoursu" д.о.о. Сарајево, измирити дуговани износ, увећан за камату, те су ради осигурања потраживања дали у залогу етажирани дио непокретности у својини јемаца са дијелом 1/2.

8. Апеланткиња је 11. децембра 2003. године, као повјерилац, са дужником "Promotoursom" д.о.о. Сарајево и јемцима поднијела предлог Општинском суду у Сарајеву о заснивању заложног права (хипотеке) ради осигурања поврата новчаног потраживања са припадајућим каматама и трошковима на непокретностима у сусвојини јемаца, које чини пословни простор у Сарајеву површине 33,1 м².

9. Општински суд у Сарајеву је Рјешењем број: ИП-5895/2003-А од 9. априла 2004. године одбио споразумни предлог. Ово рјешење је потврђено у жалбеном поступку Рјешењем Кантоналног суда у Сарајеву, број: Пж-251/04, од 9. марта 2006. године. У рјешењу првостепеног суда наведено је да се, на основу члана 227. Закона о извршном поступку, заснивање заложног права на непокретностима регулише одредбама члана 251а и даље овог закона. Првостепени суд је, даље, образложио да ове одредбе прописују обавезу да потраживање повјериоца постоји, што је предуслов за заснивање заложног права. Међутим, у конкретном случају апеланткињино потраживање још не постоји, како је наведено у рјешењу, јер није испуњен услов из уговора, а то је да дужник, "Promotours" д.о.о. Сарајево, није испунио своје обавезе према другој уговорној страни, швајцарској фирми Association Route de l'Aéroport Geneva.

IV - Апелација

а) Наводи из апелације

10. Апеланткиња сматра да су судови оваквим одлукама произвели правну несигурност, јер оваква пракса није уједначена, у прилог чему је достављена друга одлука Општинског суда у Сарајеву. Сматра да је повријеђено њено право на правично суђење из члана II/3.е) Устава Босне и Херцеговине, тј. члана 6. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: Европска конвенција) у смислу ускраћивања права на приступ суду, те члана II/3.к) Устава Босне и Херцеговине, тј. члана 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Повреду права на имовину апеланткиња види, прије свега, у чињеници да су јој судови на незаконит начин отежали околности за пласирање банкарских производа (банкарских гаранција). Отежавање ове околности апеланткиња види у чињеници да није могла да заснује квалитетан колатерал (хипотека), а посљедица тога је да апеланткиња мора да обезбједи виши проценат резервисања за активу са слабијим колатералом, "чиме се умањују средства којима банка може да располаже за пласирање кредита и других производа". Коначно, апеланткиња је навела да је била дискриминисана.

б) Одговор на апелацију

11. Општински суд у Сарајеву, понављајући хронологију поступка, навео је да нису повријеђена људска права и слободе.

12. Кантонални суд у Сарајеву, умјесто одговора на апелацију, упутио је на образложење дато у другостепеном рјешењу.

V - Релевантни прописи

13. Закон о својинскоправним односима ("Службене новине ФБиХ", бр. 6/98 и 29/03) у релевантним одредбама гласи:

Члан 68.

Ради осигурања одређеног потраживања, непокретност може бити оптерећена правом залога у корист повјериоца (хипотека) који је овлашћен да, на начин одређен законом, захтијева намирне свог потраживања из вриједности те непокретности прије повјериоца који на њој немају хипотеку, као и прије повјериоца који су хипотеку на њој стекли после њега, без обзира на промјену сопственика оптерећене непокретности.

(...).

Члан 69.

Хипотека настаје на основу правног посла, судске одлуке и закона.

(...).

Закон о извршном поступку Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине ФБиХ", број 32/03) у релевантним одредбама гласи:

Члан 227.

До ступања на снагу другог одговарајућег закона суд ће примјењивати одредбе чл. 251а, 251б, 251в, 251г, 251д и 251ђ. Закона о извршном поступку ("Службени лист РБиХ", бр. 2/92, 16/92 и 13/94).

Закон о извршном поступку ("Службени лист РБиХ", бр. 2/92, 16/92 и 13/94)

Члан 251.6

Повјерилац и дужник могу сагласно да траже од суда да одреди и спроведе укњижу заложног права на непокретности дужника, (...) ради осигурања новчаног потраживања повјериоца осигурањем заложног права, на непокретној (...) ствари дужника.

Закон о облигационим односима ("Службени лист СФРЈ", бр. 29/78, 39/85 и 57/89, те "Службени лист РБиХ", бр. 2/92, 13/93 и 13/94) у релевантном дијелу гласи:

Члан 74.

Уговор је склопљен под условом ако његов настанак или престанак зависи од неизвјесне чињенице.

(...).

Члан 1083.

Банкарском гаранцијом обавезује се банка према примаоцу гаранције (кориснику) да ће му за случај да му треће лице не испуни обавезу о доспјелости намирити обавезу ако буду испуњени услови наведени у гаранцији.

(...).

Оквирни закон о залозима ("Службени гласник БиХ", бр. 28/04 и 54/04) у релевантном дијелу гласи:

Члан 2.

(...).

"Ствар" значи тјелесну или нетјелесну покретну ствар. Ствар укључује како индивидуално одређене ствари, тако и ствари одређене по роду.

"Уговор о залозу" значи писмени уговор потписан од заложног повјериоца и заложног дужника којим се успоставља залог у корист заложног повјериоца на дужниковој постојећој или будућој ствари или обоје, а која је описана уговором у складу са овим законом. За ваљаност уговора није потребна нотарска обрада, односно овјера, нити овјера код суда или општинске службе.

(...).

Члан 3.

Залога може да се заснује на ствари у својини заложног дужника, као и на ствари на којој ће он стећи право својине тек након закључења уговора о залози.

Залога може да осигурава једну или више постојећих или будућих новчаних обавеза.

(...).

VI - Допустивост

VI.1. Благовременост и испрпљивање правних лијекова

14. У складу са чланом VI/3.б) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

15. У складу са чланом 16. став 1. Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, испрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о последњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

16. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Рјешење Кантоналног суда у Сарајеву, број: Пж-251/04, од 9. марта 2006. године против ког нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорено рјешење донесено је 9. априла 2006. године, а апелација је поднесена 27. априла 2006. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 16. став 1. Правила Уставног суда.

VI.2. Очигледна (prima facie) неоснованост (члан II/4. Устава Босне и Херцеговине и члан II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члан 6. став 1. Европске конвенције)

17. При испитивању допустивости апелације Уставни суд је, даље, пошао од одредби члана 16. став 2. Правила Уставног суда.

Члан 16. став 2. Правила Уставног суда гласи:

Уставни суд ће одбацити апелацију као очигледно (prima facie) неосновану када утврди да не постоји оправдан захтјев странке у поступку, односно да предочене чињенице ни на који начин не могу да оправдају тврдњу да постоји кршење Уставом заштићених права и / или када се за странку у поступку утврди да не сноси последице кршења Уставом заштићених права, тако да је испитивање меритума апелације непотребно.

18. У фази испитивања допустивости предмета, Уставни суд мора да утврди, између осталог, и да ли су испуњени услови за мериторно одлучивање који су набројани у члану 16. став 2. Правила Уставног суда. С тим у вези, Уставни суд указује да, према сопственој јуриспруденцији и пракси Европског суда за људска права, апелант мора да наведе повреду својих права које штити Устав Босне и Херцеговине и те повреду морају да дјелују вјероватно. Апелација је очигледно неоснована уколико јој мањкају prima facie докази који, довољно јасно, показују да је наведена повреда људских права и слобода могућа (види, Европски суд за људска права, Vanek против Словачке, пресуда од 31. маја 2005. године, апликација број: 53363/99, и Уставни суд, Одлука број: АП 156/05, од 18. маја 2005. године, доступна на: <http://www.ustavnisud.ba/bos/odluke>), ако чињенице у односу на које се подноси апелација очигледно не представљају кршење права које апелант наводи, тј. ако апелант нема оправдан захтјев (види, Европски суд за људска права, Mezőtúr-Tiszazugi Vizgazdálkodási Társulat против Мађарске, пресуда од 26. јула 2005. године, апликација број: 5503/02), као и кад се утврди да апелант није жртва кршења права заштићених Уставом Босне и Херцеговине.

19. У конкретном случају, а у вези са дискриминацијом (члан II/4. Устава Босне и Херцеговине), апеланткиња није доставила Уставном суду нити један доказ, нити је ближе образложила зашто сматра да је дискриминисана и према ком основу је дискриминисана. Коначно, апеланткиња не наводи ни у вези са којим правом из Устава БиХ је дискриминисана. Сходно томе, осим паушалних навода о кршењу права на недискриминацију, апеланткиња није понудила било какве доказе који би потврдили ове наводе. Уставни суд је, због тога, одлучио да овај дио апелације одбаца као очигледно (prima facie) неоснован.

20. Кад је ријеч о члану II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члану 6. став 1. Европске конвенције, апеланткиња сматра да је повријеђено ово право у смислу права на приступ суду. Уставни суд уочава да је апеланткиња имала право на судски поступак на двије судске инстанце у ком се расправљало у меритуму права на укњижу права хипотеке на непокретностима. Сходно томе, извршни судови нису ускратили апеланткињи судски поступак, а чињеница да су судови усвојили правно становиште да у конкретном случају није дозвољена укњижба не значи да апеланткиња није имала право на приступ суду. Према томе, Уставни суд је одлучио да и овај дио апелације одбаца као очигледно (prima facie) неоснован.

21. Имајући у виду одредбу члана 16. став 2. и став 4. тачка 14. Правила Уставног суда, према којој ће се апелација одбацити као недозвољена уколико је очигледно (prima facie) неоснована, Уставни суд је, у односу на ове наводе у апелацији, одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

VI.3. Остало

22. У дијелу који се тиче права на имовину из члана II/3.к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију, апелација испуњава и услове из члана 16. ст. 2. и 4. Правила Уставног суда, јер није очигледно (*prima facie*) неоснована, нити постоји неки други формални разлог због ког апелација није допуштена.

VI.4. Закључак

23. У дијелу који се односи на члан II/4. Устава Босне и Херцеговине и члан II/3.е) Устава Босне и Херцеговине, те члан 6. Европске конвенције, Уставни суд проглашава апелацију очигледно (*prima facie*) неоснованом. У осталом дијелу, који се односи на члан II/3.к) Устава Босне и Херцеговине и члан 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију, апелација је допуштена.

VII - Меритум

VII.3. Право на имовину

Члан II/3.к) Устава Босне и Херцеговине гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и слободе из става 2. овог члана, што укључује:

(...)

к) Право на имовину.

Члан 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију гласи:

Свако физичко или правно лице има право на неометано уживање своје имовине. Нико не може бити лишен своје имовине осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим принципима међународног права.

Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не утичу на право државе да примјењује такве законе које сматра потребним да би надзирала коришћење имовине у складу са општим интересима, или да би осигурала наплату пореза или других доприноса или казни.

24. Апеланткиња сматра да јој је оспореним рјешењима Општинског суда у Сарајеву, број: ИП-5895/2003-А од 9. априла 2004. године и Кантоналног суда у Сарајеву, број: Пж-251/04, од 9. марта 2006. године повријеђено право на имовину. Наиме, апеланткиња тврди да онемогућавањем уписа заложног права на непокретностима јемаца ради осигуравања апеланткињиних потраживања према "Promotours" д.о.о. Сарајево долази до мијешања у њено право на имовину. С обзиром на ову тврдњу, Уставни суд ће, прије свега, испитати да ли апеланткиња има имовину која ужива заштиту члана 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

25. Европски суд за људска права у својим одлукама наглашава да појам имовине има аутономно значење, невезано за унутрашњи правни систем (види, *mutatis mutandis*, пресуду *Gasus Dossier - und Fördertechnik* против Холандије од 23. фебруара 2005. године, серија А број: 306-Б, став 53). Сходно томе, класификација појма имовине према законима који се примјењују у Босни и Херцеговини неће бити одлучујући критеријум за утврђивање да ли неко право представља имовину у смислу члана 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Даље, Европски суд за људска права је нагласио да појам имовине не обухвата само својину на физичким стварима, већ да и друга права и интереси могу бити третирано као имовинска права и, према томе, као имовина у смислу члана 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Када је у питању пословање привредних субјеката, Европски суд за људска права је дао веома широко тумачење тог појма. На примјер, стечена клијентела (*goodwill*) (види, Европски суд за људска права, *Van Marle et al.* против Холандије, серија А број: 101, став 41.) или одобрење за точење алкохола у угоститељском објекту (види, Европски суд за људска права, *Tre Traktörer Aktbolag* против Шведске, пресуда из 1984. године, серија А број: 159, став 53.) могу, такође, представљати заштићену имовину у смислу овог члана. Такође, Уставни суд подсјећа и на сопствену јуриспруденцију према којој појам имовина не треба тумачити рестриктивно, него тај појам треба схватити тако да укључује и постојећа новчана потраживања појединаца, као и одређена права појединаца која имају економску вриједност (види, У 26/00, од 21. децембра 2001. године, тачка 22, "Службени гласник БиХ", број 8/02).

26. Уставни суд наглашава да је апеланткиња правно лице, банка, које привређује на тржишту продајом банкарских услуга и производа. Један од тих производа је, свакако, и банкарска гаранција. Банкарска гаранција је специфичан правни институт персонално-правног осигурања потраживања. Гаранцију издаје банка на тражење једног лица другом лицу, тако да се банкарском гаранцијом банка обавезује према примаоцу гаранције (кориснику) да ће му за случај да му треће лице не испуни обавезу о доспјелости намирити обавезу ако буду испуњени услови наведени у гаранцији (члан 1083. Закона о облигационим односима).

Повод за гарантни посао је увијек постојећа или будућа новчана обавеза из уговора или с њим у вези, чији повјерилац тражи да се осигура испуњење те обавезе, а дужник се с тим тражењем сагласи. Ако банка прихвати тражење налогодавца, онда она издаје и доставља кориснику писани текст своје гаранције који садржи њену обавезу да плати одређену своту новца кориснику и који је, уједно, основ те обавезе. У случају испуњења банкарске гаранције, дужник се обавезује да ће исплатити, осим дугованог износа, и одређену камату.

27. Уставни суд наглашава да је уобичајено да банка, због смањења превеликог ризика пословања, осигура потраживање (у смислу Закона о облигационим односима) по основу реализоване банкарске гаранције. У супротном, могу да наступе двије последице: једна директно везана за конкретан случај и једна индиректна, везана за банкарско пословање уопштено. Наиме, како је апеланткиња правилно образложила, онемогућавањем да се упише заложно право онемогућава се заснивање квалитетног колатерала (хипотека). Последица тога је да банка мора да осигура виши проценат резервисања за активу са слабијим колатералом, чиме се умањују средства којима банка може да располаже за пласирање кредита и других производа. С друге стране, долази до редуковања пословања и склапања уговора, јер правни субјекти, као што су банке, имају мањи економски интерес да стану на страну једне од уговорних страна, у смислу давања гаранција за добро извршење уговорних послова, с обзиром на то да би ризик, у односу на добит, био превелик. Самим тим, то би негативно утицало и на вољу странака да склапају правне послове без гаранција треће стране.

28. In conclusio, апеланткињин имовински интерес, који се жели остварити заснивањем заложног права (хипотеке) ради осигурања поврата новчаног потраживања за припадајућим каматама, може да се окарактерисе као имовина која ужива заштиту члана II/3.к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

29. Даље, Уставни суд подсјећа на своју устаљену праксу, као и праксу Европског суда за људска права сходно којој члан 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију обухвата три различита правила. Прво правило наведено у првом ставу је опште природе и исказује принцип мирног уживања имовине. Друго правило садржано у другој реченици истог става обухвата лишавањем имовине и чини га подложним одређеним условима. Треће правило из става два наведеног члана признаје да државе чланице имају право, између осталог, да надзире коришћење имовине у складу с јавним интересом. Ова три правила нису различита у смислу да су неповезана, друго и треће правило односе се на поједине случајеве ометања права на мирно уживање имовине, те их, стога, треба тумачити у свјетлу општег принципа исказаног у првом правилу (види, Европски суд за људска права, *Spottong and Lönngren* против Шведске, пресуда од 23. септембра 1982. године, серија А број: 52, став 61.).

30. Узимајући у обзир претходни став, Уставном суду остаје да испита да ли је дошло до мијешања судова у апеланткињино право на имовину, те уколико јесте, да ли је то мијешање било законито у смислу стандарда из члана 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију и, уколико буде потребно, у зависности од закључка у вези са законитишћу мијешања, да испита остале елементе који се односе на постојање легитимног циља мијешања и пропорционалности мијешања.

VII.3а) Да ли је дошло до мијешања јавних власти?

31. Рјешењима Кантоналног суда у Сарајеву, број: Пж-251/04, од 9. марта 2006. године и Општинског суда у Сарајеву, број: ИП-5895/2003-А од 9. априла 2004. године, одбијен је апеланткињин захтјев за заснивање заложног права (хипотеке) ради осигурања поврата новчаног потраживања за припадајућим каматама и трошковима на непокретностима у сувојини јемаца. Таква одлука има негативне имовинске последице на апеланткињу, као што је то раније образложено у овој одлуци. Сходно томе, Уставни суд закључује да се одлучивања редовних судова могу да окарактерису као надзирање коришћења имовине у смислу трећег правила, стипулисаног у ставу 2. члана 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

32. Свако мијешање у право према другом или трећем правилу мора бити предвиђено законом, мора да служи легитимном циљу, мора да успоставља правичну равнотежу између права носиоца права и јавног и општег интереса (принцип пропорционалности). Другим ријечима, оправдано мијешање не може да се наметне само законском одредбом која испуњава услове владавине права и служи легитимном циљу у јавном интересу, него мора, такође, да одржи разуман однос пропорционалности између употребијених средстава и циља који жели да се оствари. Мијешање у право на имовину не смије ићи даље од потребног да би се постигао легитиман циљ, а носиоци права не смију да се подвргавају произвољном третману и од њих не смије да се тра-

жи да снесе превелики терет у остваривању легитимног циља (види пресуде Европског суда за људска права, Sunday Times од 26. априла 1979, серија А број 30, став 49, и Malone од 2. августа 1984. године, серија А број: 82, ст. 67. и 68.).

VI.36) Законитост мијешања

33. Мијешање је законито само ако је закон који је основ мијешања (а) доступан грађанима, (б) толико прецизан да омогућава грађанима да одреде своје поступке, (ц) у складу с принципом правне државе, што значи да слобода одлучивања која је законом дата државној власти не смије бити неограничена, тј. закон мора да осигура грађанима адекватну заштиту против произвољног мијешања (види пресуде Европског суда за људска права, Sunday Times од 26. априла 1979, серија А број: 30, став 49, и Malone од 2. августа 1984. године, серија А број: 82, ст. 67. и 68.). Сходно томе, мијешање у право на имовину не испуњава стандарде законитости ако надлежни суд примјени релевантну законску одредбу на произвољан начин (види, Уставни суд, Одлука број: АП 1223/06, од 13. септембра 2007. године, тачка 27. и даље, "Службени гласник БиХ", број 86/07).

34. Право залога је регулисано Законом о својинскоправним односима. Члан 68. став 1. прописује да "ради осигурања одређеног потраживања, непокретност може бити оптерећена правом залога у корист повјериоца (хипотека) који је овлашћен да, на начин одређен законом, захтијева намирење свог потраживања из вриједности те непокретности прије повјерилаца који на њој немају хипотеку, као и прије повјерилаца који су хипотеку на њој стекли послје њега, без обзира на промјену сопственика оптерећене непокретности". На основу члана 69. прва реченица, "хипотека настаје на основу правног посла, судске одлуке и закона". Даље, укњижба хипотеке се спроводи у извршном поступку (члан 227. Закона о извршном поступку), и то по основу раније важећих одреби чл. 251а - 251ђ републичког Закона о извршном поступку. На основу члана 251б, "повјерилац и дужник могу сагласно да траже од суда да одреди и спроведе укњижбу заложног права на непокретности дужника, (...) ради осигурања новчаног потраживања повјериоца". Законске одредбе не тумаче и не дефинишу појам "новчаног потраживања повјериоца".

35. Заложно право на непокретностима има тзв. осигуравајућу функцију у смислу стварноправног јемчења за потраживање повјериоца према дужнику. Акцесорна природа се, сходно томе, огледа у чињеници да је заложно право само онолико на снази колико постоји и потраживање повјериоца. Ипак, заложно право на непокретностима, као и, на покретностима, не служи само за осигуравање актуелног и постојећег потраживања већ и будућег и условљеног. Овакво становиште Уставног суда, који је супротан становишту редовних судова у конкретном случају, произилази јасно из чињенице да сам Закон о облигационим односима у члану 74. предвиђа могућност да се уговори склопе тако да једна од уговорних страна има потраживање тек у случају наступања одређене, у тренутку склапања уговора, неизвјесне чињенице, тј. услова. Сходно томе, треба имати у виду да је улога заложног права на непокретностима веома важна код облигационоправног уговора који је склопљен под одређеним условом, тј. неизвјесном чињеницом. Код таквих уговора, какав је, у принципу, и уговор о банкарској гаранцији, формалноправно постоји потраживање, али је његово наступање неизвјесно. Дужник (у конкретном случају то би била апеланткиња) нема диспозитију у вези са својом обавезом уколико дође до испуњења уговорног услова. Међутим, да би био сигуран у вези са својим, евентуалним и будућим, потраживањем, повјерилац жели да се осигура на вријеме. Уколико не би имао право на заложно право на непокретностима (хипотека) док је његово потраживање још увијек "условно", будући повјерилац би морао да преузме ризик да у тренутку стварног настанка потраживања могућност осигурања његовог потраживања путем заложног права зависи од воље дужника или неког трећег лица, што је противно сврси заложног права на непокретностима.

36. Оно што је битно за потраживање, а у вези са заложним правом, јесте да се потраживање мора моћи индивидуализовати. Уколико се из облигационоправног односа потраживање не може да индивидуализује, заложно право је недозвољено. Међутим, за Уставни суд, у конкретном случају, ова претпоставка је апсолутно испуњена. Из уговора о банкарској гаранцији и уговора о јемству (склопљен између апеланткиње и јемаца Исмета и Аиде Сијерчић 8. децембра 2003. године) тачно може да се одреди под којим околностима ће апеланткињина потраживање настати. Према томе, потраживање апсолутно може бити индивидуализовано, али није извјесно.

37. Сходно томе, на основу наведеног, сасвим јасно произилази да се повјериоцем, у смислу члана 68. став 1. Закона о својинскоправним односима, може да третира и она уговорна страна која је у облигационоправни однос ступила под условом у смислу члана 74. Закона о облигационим односима, што апеланткиња у својој апелацији исправно тврди. У супротном, као што

је апеланткиња правилно навела, негира се цијели смисао правног института осигурања, а што је првенствени циљ банкарске гаранције.

38. У прилог оваквом тумачењу иду и чињенице, које је апеланткиња навела у својој апелацији, да су исти судови у сличним ситуацијама доносили супротне одлуке. Тако, у предмету Општинског суда Сарајево број: I: 10811/02, од 28. августа 2002. године суд је дозволио укњижбу заложног права на непокретностима дужника у корист банке, која је дала банкарску гаранцију у корист извођача радова на непокретности дужника (треће лице), мада потраживање банке према дужнику није још било извјесно, јер је плаћање изведених радова тек требало да успиједи. Сходно томе, и у овом случају потраживање банке је било условљено неизвјесном чињеницом, а то је да ли ће дужник извршити своје уговорне обавезе или не. Такође, и Оквирни закон о залозима иде у прилог наведеном. Наиме, иако се овај закон односи само на покретне ствари (члан 2), он изричито у члану 3. наводи да залога може да се заснује и на будућој обавези.

39. Имајући у виду наведене разлоге, Уставни суд сматра да оспорена рјешења не задовољавају стандард законитог мијешања у апеланткињино право на имовину због чега је повријеђено право на имовину из члана II/3.к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију. С обзиром на претходни закључак, Уставни суд неће испитивати питање постојања легитимног циља и пропорционалности мијешања у апеланткињино право на имовину.

VIII - Закључак

40. Упис заложног права на непокретности је дозвољен уколико је потраживање повјериоца одредиво (индивидуализација) иако потраживање у вријеме уписа није извјесно. Тумачење одребе члана 227. Закона о извршном поступку ("Службене новине ФБиХ", број 32/03) у вези са чланом 251б Закона о извршном поступку ("Службени лист РБиХ", бр. 2/92, 16/92 и 13/94) које дају судови, у смислу да потраживање мора бити актуелно и постојеће, јесте арбитарно, те представља повреду апеланткињиног права на имовину из члана II/3.к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

41. На основу члана 16. став 2, члана 59. став 2. алинеје 1. и 2. члана 61. ст. 1. и 2. и члана 64. став 1. Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

42. Сходно члану VI/4. Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда БиХ,
Сеада Палаврић, с.р.

Уставни суд Босне и Херцеговине, у Вијеху од пет судија, у предмету број: АП 2384/06, рјешавајући апелацију Јелене Марковић, на основу члана VI/3.б) Устава Босне и Херцеговине, члана 59. став 2. алинеја 2, члана 61. ст. 1. и 2. и члана 76. став 2. Правила Уставног суда Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине", бр. 60/05 и 64/08), у саставу:

- Сеада Палаврић, предсједница,
- Миодраг Симовић, потпредсједник,
- Валерија Галић, потпредсједница,
- Крстан Симић, судија и
- Мирсад Ђеман, судија,

на сједници одржаној 15. јануара 2009. године, донио је

ОДЛУКУ

О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација Јелене Марковић.

Утврђује се повреда члана II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода у односу на доношење одлуке у разумном року у предмету Основног суда у Бањој Луци, број: П-1129/05.

Налаже се Основном суду у Бањој Луци да без даљег одлагања донесе одлуку у предмету П-1129/05, у складу са чланом II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Основном суду у Бањој Луци да у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке, у складу са чланом 74. став 5. Правила Уставног суда Босне и Херцеговине.

Налаже се Влади Републике Српске да Јелени Марковић, у року од три мјесца од дана достављања ове одлуке, исплати износ од 1.050 КМ на име нематеријалне штете због недоношења судске одлуке у разумном року, у складу са чланом 76. став 2. Правила Уставног суда Босне и Херцеговине.

Одлуку објавити у “Службеном гласнику Босне и Херцеговине”, “Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине”, “Службеном гласнику Републике Српске” и у “Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине”.

Образложење

I - Увод

1. Јелена Марковић (у даљем тексту: апеланткиња) из Бање Луке, коју заступа Ранко Дукић, адвокат из Бање Луке, поднијела је апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Уставни суд) због недоношења одлуке у разумном року у предмету Основног суда у Бањој Луци (у даљем тексту: Основни суд), број: П-1129/05 (ранији број: П-3180/01).

II - Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 22. ст. 1. и 2. Правила Уставног суда, од Основног суда затражено је 10. августа 2007. године и 14. новембра 2008. године да достави одговор на апелацију, а 21. јануара 2008. године, те ургенцијама од 29. септембра и 14. новембра 2008. године затражено је да достави предметни парнични спис ради увида.

3. Основни суд је 12. септембра 2007. године, 31. јануара и 20. новембра 2008. године доставио одговор на апелацију.

4. Основни суд није доставио предметни спис на увид.

5. На основу члана 26. став 2. Правила Уставног суда, одговори Основног суда достављени су апеланткињи 5. јануара 2009. године.

III - Чињенично стање

6. Чињенице предмета које произилазе из апеланткињиних навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на сљедећи начин.

7. Апеланткиња је 23. децембра 1999. године претрпјела тешке тјелесне повреде у саобраћајној несрећи која се догодила на путу Кнежево - Бања Лука, и то тако што је Драгомир Сејмановић, који је управљао моторним возилом марке “форд ескорт”, рег. број: Л-5175, крећући се према Бањој Луци, сипао са коловоза и ударио у апеланткињу која се кретала ван коловоза.

8. Апеланткиња је 10. децембра 2001. године Основном суду поднијела тужбу против тужених Драгомира Сејмановића (у даљем тексту: првотужени) и Осигуравајућег друштва “Генерали” из Линца, које заступа “Croatia osiguranje” д.д. Љубушки (у даљем тексту: друготужени), ради накнаде штете проузроковане саобраћајном несрећом коју је скривило првотужени, а која је заведена под бројем: П-3180/01. Према апеланткињиним наводима, до подношења апелације Суд није поступао поводом њене тужбе иако је посредством пуномоћника више пута усмено ургирала тражећи од Суда да се њен предмет узме у рад.

IV - Апелација

а) Наводи из апелације

9. Апеланткиња је навела да је непоступањем Основног суда поводом њене тужбе у парничном поступку ради накнаде штете повријеђено њено право на суђење у разумном року, као један од основних принципа правичног суђења из члана II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: Европска конвенција), као и право на дјелотворан правни лијек из члана 13. Европске конвенције. У апелацији је затражена накнада нематеријалне штете због неоправдано дугог трајања поступка.

б) Одговор на апелацију

10. У одговору на апелацију Основни суд је навео да није поступао поводом апеланткињине тужбе због тога што је “суд био затрпан великим бројем предмета који су били у раду, па је, у складу са препорукама Високог и тужилачког савјета БиХ о рјешавању старих и заосталих предмета и програму рада овог суда, предметни спис узет у рјешавање 3. јуна 2006. године, када је апеланткињина тужба достављена туженим на одговор”. Даље, Суд је навео да је у конкретном случају 7. марта 2008. године дошло пресуду против које је апеланткиња изјавила жалбу. Одлучујући о апеланткињиној жалби, Окружни суд је Пресудом број: 011-0-Гж-08-00 836, од 19. августа 2008. године, укинуо првостепену пресуду у одбијајућем дијелу и предмет вратио том суду на поновни поступак. У поновном поступку Основни суд је заказао рочиште за главну расправу за 26. јун 2009. године са образложењем да је сједиште друготуженог у Бечу, те да се позив друготуженом мора да достави дипломатским путем.

V - Релевантни прописи

11. Закон о парничном поступку (“Службени лист СФРЈ”, бр. 4/77, 36/77, 36/80, 69/82, 58/84, 74/87, 57/89, 20/90, 27/90 и 35/91, те “Службени гласник Републике Српске”, бр. 17/93, 14/94 и 32/94)

Члан 10.

Суд је дужан да настоји да се поступак спроведе без одуговлачења и са што мање трошкова и да онемогући сваку злоупотребу права која странкама припадају у поступку.

Закон о парничном поступку (“Службени гласник Републике Српске”, бр. 58/03 и 85/03)

Члан 10.

Суд је дужан да поступак спроведе без одуговлачења и са што мање трошкова и да онемогући сваку злоупотребу права која странкама припадају у поступку.

Члан 69.

Тужба са прилозима се доставља туженом на одговор у року од 30 дана од дана пријема исправне и потпуне тужбе у суду.

VI - Допустивост

12. У складу са чланом VI/3.б) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

13. У складу са чланом 16. став 1. Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, испржени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

14. Апеланткиња се обратила Уставном суду због чињенице да парнични поступак поводом њене тужбе неразумно дуго траје, односно да у њеном случају није донесена одлука у “разумном року”, у смислу члана II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. Европске конвенције, па је у конкретном случају, у смислу члана 16. став 3. Правила Уставног суда, предметна апелација допуштима. Наиме, сходно члану 16. став 3. Правила Уставног суда, Уставни суд може изузетно да разматра апелацију и када нема одлуке надлежног суда уколико апелација указује на озбиљна кршења права и основних слобода које штити Устав Босне и Херцеговине или међународна документа која се примјењују у Босни и Херцеговини. Коначно, апелација у овом дијелу испуњава и услове из члана 16. ст. 2. и 4. Правила Уставног суда, јер није очигледно (prima facie) неоснована, нити постоји неки други формални разлог због ког апелација није допуштима.

15. Имајући у виду одредбе члана VI/3.б) Устава Босне и Херцеговине, члана 16. ст. 1, 2. и 4. Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допуштivosti.

VII - Меритум

16. Апеланткиња је навела да је, због неразумно дугог трајања парничног поступка који је покренула пред Основним судом, повријеђено њено право на правично суђење из члана II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. Европске конвенције, те право на дјелотворан правни лијек из члана 13. Европске конвенције.

а) Право на правично суђење

Члан II/3.е) Устава Босне и Херцеговине гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и слободе из става 2. овог члана, што укључује:

(...)

е) Право на правично саслушање у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези са кривичним поступком (...).

Члан 6. став 1. Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега свако има право на правично суђење и јавну расправу у разумном року (...).

17. Сходно конзистентној пракси Европског и Уставног суда, разумност дужине трајања поступка мора да се оцењује у оквиру околности појединог предмета, водећи рачуна о критеријумима успостављеним судском праксом Европског суда, а нарочито о сложености предмета, понашању страна у поступку и надлежног суда или других јавних власти, те о значају који конкретна правна ствар има за апеланта (види, Европски суд, Микулић против Хрватске, апликација број: 53176/99, од 7. фебруара 2002. године, Извјештај број: 2002-I, став 38).

18. Осим тога, сходно пракси Европског и Уставног суда, велики број предмета у раду није ваљано оправдање за прекомјерно одуговлачење поступка, а стално враћање одлуке на поновно суђење може да покаже да постоје озбиљни недостаци у организацији судског система (види, Европски суд, *Problemeier* против Њемачке, пресуда од 1. јула 1997. године, став 64, Извјештаји 1997-IV).

19. Коначно, Европски суд је указао да је потребна нарочита марљивост надлежних власти у свим предметима који се тичу личног статуса и својства, а да је овај захтјев нарочито важан у државама у којима домаћи закон прописује да одређени судски поступци имају хитан карактер (види, Европски суд, *Boğese* против Италије, пресуда од 26. фебруара 1992. године, серија А број: 228-Б, став 18).

а.б) Период који се узима у обзир

20. Апеланткиња је поступак пред Основним судом покренула 10. децембра 2001. године, што значи да поступак поводом њене тужбе траје пуних седам година.

а.ц) Анализа разумности трајања поступка

21. У конкретном случају се ради о парничном поступку ради накнаде штете који нема никакве специфичности због којих би се закључило да је посебно сложен.

22. Основни суд је апеланткињину тужбу од 2001. године доставио туженим на одговор тек у јуну 2006. године, поступајући на тај начин супротно члану 69. Закона о парничном поступку у којем је прописан законски рок од 30 дана у којем је суд дужан исправну и потпуну тужбу да достави на одговор. Надлежном суду је, дакле, требало пет, односно три године након ступања на снагу новог ЗПП да тужбу достави на одговор туженим. Потпуни изостанак било какве процесне активности поводом предметне тужбе у периоду од подношења тужбе до достављања тужбе на одговор не може да оправда "затрпаност суда великим бројем предмета". Стога, Уставни суд у конкретном случају ове аргументе Основног суда сматра неприхватљивим. Апеланткиња ни на који начин није утицала на дужину поступка, јер за то није ни имала прилику, будући да било какве процесне радње нису спроведене у периоду од подношења тужбе до јула 2006. године, када је тужба враћена апеланткињи на исправку и допуну у погледу тачне адресе тужених. Напротив, апеланткиња је низом усмених ургенција покушала да испослужује да суд поступа поводом тужбе, посебно указујући на то да је потребно да суд хитније поступа. Међутим, Основни суд је у потпуности игнорисао ове апеланткињине захтјеве.

23. Уставни суд констатује да Основни суд није одговорио на захтјев Уставног суда да достави парнични спис на увид како би се утврдиле релевантне чињенице у вези са овим поступком.

24. Имајући у виду изнесену оцјену сваког од елемената који су предмет разматрања у контексту оцјене разумности трајања дужине поступка, Уставни суд закључује да је повријеђено апеланткињино право на суђење у разумном року из члана II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. Европске конвенције.

Питање накнаде нематеријалне штете

25. Апеланткиња је затражила накнаду нематеријалне штете због дужине трајања парничног поступка. Сходно члану 76. став 2. Правила Уставног суда, Уставни суд може изузетно, на апелантов захтјев, да одреди накнаду за нематеријалну штету. Међутим, Уставни суд подјећа да, за разлику од поступка пред редовним судовима, накнаду нематеријалне штете одређује у симболичном смислу у посебним случајевима кршења загарантованих људских права и слобода.

26. Приликом одлучивања о апеланткињиним захтјеву за накнаду нематеријалне штете Уставни суд упућује на раније утврђен принцип одређивања висине накнаде штете у оваквим случајевима (види Одлуку Уставног суда, број: АП 938/04, објављену у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", број 20/06, ст. 48-51). Сходно утврђеном принципу, апеланткињи би за сваку годину одлагања да се донесе одлука требало исплатити износ од приближно 150,00 КМ, а уколико се ради о хитном поступку, износ од 300,00 КМ. Имајући у виду чињеницу да парнични поступак поводом апеланткињине тужбе од дана подношења тужбе до доношења одлуке Уставног суда траје пуних седам година и да још увијек није окончан, апеланткињи се одређује накнада у висини од 1.050 КМ. Овај износ апеланткињи је дужна да исплати Влада Републике Српске у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке.

Остали наводи

27. Уставни суд сматра да, с обзиром на закључке у вези са повредом права на правичан поступак у односу на доношење одлуке у разумном року из члана II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. Европске конвенције, није потребно посебно

по разматрати остале наводе који се тичу повреде апеланткињиног права на дјелотворан правни лијек из члана 13. Европске конвенције.

VIII - Закључак

28. Уставни суд закључује да постоји повреда права на правичан поступак у односу на доношење одлуке у разумном року из члана II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. Европске конвенције када се укупно трајање поступка може у потпуности да стави на терет понашању надлежног редовног суда. Наиме, редовни суд је тужбу доставио на одговор туженим тек четири и по године након подношења тужбе за шта није пружио никакво разумно оправдање, а апеланткиња ничим није допринијела дужини трајања поступка.

29. На основу члана 61. ст. 1. и 2. и члана 76. став 2. Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

30. Сходно члану VI/4. Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда БиХ,
Сеада Палаврић, с.р.

Уставни суд Босне и Херцеговине, у Вијећу од пет судија, у предмету број: **АП 2856/06**, рјешавајући апелацију "**Радио Добоја**", на основу члана VI/3.б) Устава Босне и Херцеговине, члана 59. став 2. алинеја 2. и члана 61. ст. 1. и 3. Правила Уставног суда Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине", бр. 60/05 и 64/08), у саставу:

- Сеада Палаврић, предсједница,
- Миодраг Симовић, потпредсједник,
- Валерија Галић, потпредсједница,
- Крстан Симић, судија и
- Мирсад Ђеман, судија,

на сједници одржаној 12. фебруара 2009. године, донио је

ОДЛУКУ

О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Одбија се као неоснована апелација "Радио Добоја" поднесена против Пресуде Врховног суда Републике Српске, број: 118-0-Рев-06-000 536, од 26. јула 2006. године, Пресуде Окружног суда у Добоју, број: ГЖ-578/02, од 15. новембра 2002. године, и Пресуде Основног суда у Добоју, број: РС-73/02, од 20. августа 2002. године.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине".

Образложење

I - Увод

1. "Радио Добој" (у даљем тексту: апелант) којег заступа Мирослав Ристић, адвокат из Добоја, поднио је 16. октобра 2006. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Уставни суд) апелацију против Пресуде Врховног суда Републике Српске (у даљем тексту: Врховни суд), број: 118-0-Рев-06-000 536, од 26. јула 2006. године, Пресуде Окружног суда у Добоју (у даљем тексту: Окружни суд), број: ГЖ-578/02, од 15. новембра 2002. године, и Пресуде Основног суда у Добоју (у даљем тексту: Основни суд), број: РС-73/02, од 20. августа 2002. године.

II - Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 22. ст. 1. и 2. Правила Уставног суда, од Врховног суда, Окружног суда и Основног суда затражено је 3. новембра 2006. године да доставе одговор на апелацију.

3. Врховни суд и Окружни суд су 13. новембра 2006. године, а Основни суд 22. новембра 2006. године, доставили тражене одговоре.

4. На основу члана 26. став 2. Правила Уставног суда, одговор на апелацију достављен је апеланту 19. јануара 2008. године.

III - Чињенично стање

5. Чињенице предмета које произилазе из апелантових навода и докумената који су предочени Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин.

6. Рјешењем Владе Републике Српске (у даљем тексту: Влада РС) број: 02/1-020-1314-1/98, од 27. јула 1998. године, разријешени су дужности дотадашњи директор апеланта Миленко Глигорић и уредник Озрен Јоргановић, а Марко Мичић је као повјере-

ник Владе РС именован за директора и уредника. Наведене мјере су предузете с циљем да се уведу хитне ванредне мјере због кршења чл. 5 и 10. Закона о јавном информисању РС због тога што су поједине локалне РТВ станице чији су оснивачи општине, а међу којима је био и апелант, пријављивали нетачне и неажурне податке Министарству информисања.

7. Пресудом Врховног суда, број: У-308/98, од 9. марта 2001. године дјелимично је усвојена жалба Миленка Глигорића и Озрена Јоргановића против наведеног рјешења Владе РС и оспорени акт је поништен у дијелу у ком су именовани разријешени дужности директора и уредника.

8. Након тога, Управни одбор апеланта је, на основу наведене пресуде Врховног суда, Одлуком број: 1/01, од 10. априла 2001. године, која је ступила на снагу истог дана, именовао Миленка Глигорића за в.д. директора, након чега је по његовом усменом налогу Марку Мичићу закључена радна књижица и одјављен је са социјалног осигурања 4. маја 2001. године. Будући да се Марко Мичић писменим путем 15. јуна 2001. године обратио апеланту са захтјевом да му се успостави радно-правни статус, а да је апелант одбио да врати Марка Мичића на рад, Марко Мичић је поднио тужбу Основном суду у Добоју за заштиту права из радног односа.

9. Основни суд је Пресудом број: РС-73/02, од 20. августа 1991. године, која је потврђена Пресудом Окружног суда, број: Гж-578/02, од 15. новембра 2002. године, усвојио тужбени захтјев Марка Мичића и утврдио да му је на незаконит начин престао радни однос код апеланта, те је наложио апеланту да Марка Мичића врати на рад и успостави му сва права из радног односа у року од 15 дана, под пријетњом принудног извршења.

10. Из образложења наведених пресуда произишле су да се разлози за усвајање предметног тужбеног захтјева састоје у томе што је у конкретном случају требало да се примијени члан 53. Закона о радним односима који је био на снази у релевантном периоду, по ком раднику може да престане радни однос код послодавца само под условима који су прописани у тој одредби, као и да рјешење о престанку радног односа мора да садржи податке о основу престанка радног односа, датум престанка радног односа, као и упутство о поступку судске заштите права из радног односа. Како оспорено Рјешење Управног одбора апеланта, број: У 1/01, од 10. априла 2001. године, није садржавало наведене облигационе елементе, утврђено је да је Марку Мичићу радни однос код туженог престао на незаконит начин.

11. Апелант је на пресуду Окружног суда изјавио ревизију Врховном суду, који је донио Пресуду број: Рев-106/03, од 9. децембра 2003. године. Наведеном пресудом Врховни суд је апелантову ревизију усвојио и преиначио пресуде Основног суда и Окружног суда тако што је одбио тужбени захтјев Марка Мичића. Врховни суд је у образложењу ревизионе пресуде истакао да је основно питање у предметном спору да ли је Марко Мичић био у радном односу са апелантом, те је тај суд нашао да је одговор на наведено питање негативан. Поред тога, наведено је да је одредбом члана 2. Закона о радио-телевизији ("Службени гласник Републике Српске", број 8/96), који је био на снази у релевантном периоду, прописано да се за обављање радио-дифузне дјелатности оснивају радио и телевизијске организације које обављају дјелатност у складу с прописима о државним предузећима. Одредбом члана 68. став 2. Закона о државним предузећима ("Службени гласник Републике Српске", бр. 3/95, 4/96, 21/96 и 3/97) прописано је да са директором предузећа Управни одбор у име оснивача закључује уговор о међусобним правима и обавезама. Код те чињенице, на коју се апелант позивао током поступка, Врховни суд је закључио да Марко Мичић са туженим није засновао радни однос по закону, већ се у конкретном случају радило о фактичком раду. Наиме, повјереник Владе РС у функцији директора предузећа који обавља радио-дифузну дјелатност правно не постоји јер није предвиђен било којим важећим прописом, па на таквом "радном мјесту" радни однос није могао ни да се заснује. При том је, по оцјени Врховног суда, правно прелевантна чињеница да су за Марка Мичића уплаћивани доприноси за пензионо, инвалидско и здравствено осигурање.

12. Против наведене пресуде Марко Мичић је поднио апелацију Уставном суду, који је донио Одлуку број: АП 356/04, од 9. маја 2006. године, којом је апелацију Марка Мичића усвојио, укинуо Пресуду Врховног суда, број: Рев-106/03, од 9. децембра 2003. године, и предмет вратио Врховном суду да по хитном поступку донесе нову одлуку у складу са чланом II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: Европска конвенција). Уставни суд је закључио да је Врховни суд Марку Мичићу повриједио право на правично суђење, и то тако што је произвољном примјеном и тумачењем материјалних прописа закључио да Марко Мичић није био у радном односу код апеланта и тако је донио арбитрарну одлуку којом се крше уставна права.

13. У поступку извршења наведене одлуке Уставног суда Врховни суд је донио нову Пресуду број: 118-0-Рев-06-000 536, од 26. јула 2006. године, којом је апелантову ревизију одбио јер је закључио да су Окружни и Основни суд правилно утврдили чињенично стање и правилно примјенили материјално право, а коју апелант овом апелацијом оспорава.

IV - Апелација

а) Наводи из апелације

14. Апелант у апелацији наводи да му је оспореним пресудом повријеђено право на правично суђење из члана II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. Европске конвенције. Повреду наведених права апелант види у погрешно утврђеном чињеничном стању и погрешној примјени материјалног права, будући да судови нису узели у обзир чињеницу да апелант, у вријеме када је Марко Мичић био постављен за директора као повјереник Владе РС, није имао статус ни државног ни јавног предузећа, већ статус акционарског друштва у мјесовитој својини. Наиме, апелант наводи да је основан Одлуком број: 183/91, од 28. јуна 1991. године, као акционарско друштво у мјесовитој својини, те да је донио Одлуку о издавању интерних акција број: 182/91, од 28. фебруара 1991. године, те уписан у Регистар привредних друштава код Основног суда на основу Рјешења број: У/И-706/91, од 8. јула 1991. године. Овакав статус апелант је имао до 5. августа 2002. године када је Рјешењем Основног суда, број: У/И-505/02 трансформисан у Основно јавно државно предузеће за радио-дифузну, новинско-издавачку и прометну дјелатност "Радио Добој" са п.о. Добој. Апелант тврди да на основу наведеног произилази да Влада РС није имала овлашћење да именује Марка Мичића за директора, већ да су такво овлашћење имали само органи акционарског друштва.

б) Одговор на апелацију

15. Врховни суд је у одговору навео да је апелација у потпуности неоснована и да треба да се одбије.

16. Окружни суд је у одговору на апелацију навео да у поступку доношења оспорених пресуда нису повријеђена апелантова права и да апелација треба да се одбије.

17. Основни суд је у одговору на апелацију навео да апелант у апелацији само понавља наводе које је истицао у току поступка пред редовним судовима, без образложења у чему види повреду наведених права, те да из тих разлога апелација треба да се одбије као неоснована.

V - Релевантни прописи

18. У Закону о радним односима ("Службени гласник Републике Српске", број 25/93) релевантне одредбе гласе:

"Члан 53. став 2.

(...)

(2) Рјешење о престанку радног односа садржи, поред осталог, податке о основу престанка радног односа, датум престанка радног односа и упутство о поступку за заштиту права.

У Закону о радним односима у државним предузећима ("Службени гласник Републике Српске", бр. 3/95 и 3/97) релевантне одредбе гласе:

"Члан 8. став 2.

Радни однос са лицем које је у смислу става 1. тачка 1. овог члана именовано, односно постављено на основу акта о избору, односно именовању од стране надлежног органа, заснива се даном ступања на рад."

У Закону о преносу средстава друштвене у државну својину ("Службени гласник Републике Српске", број 4/93, са измјенама 29/94, 31/94 и 8/96) релевантне одредбе гласе:

"Члан 3.

Средства у друштвеној својини свих правних лица чија су сједишта на територији Републике Српске, постају државна својина."

У Закону о државним предузећима ("Службени гласник Републике Српске", бр. 3/95, 4/96, 21/96 и 3/97) релевантне одредбе гласе:

"Члан 68. став 2.

Избор директора.

(...)

Са директором предузећа управни одбор у име оснивача закључује уговор о међусобним правима и обавезама."

VI - Допустивост

19. У складу са чланом VI/3.б) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

20. У складу са чланом 16. став 1. Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

21. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Врховног суда, број: 118-0-Рев-06-000 536, од 26. јула 2006. године, против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих сходно закону. Затим, оспорену пресуду апелант је примио 17. августа 2006. године а апелација је поднесена 16. октобра 2006. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 16. став 1. Правила Уставног суда. На крају, апелација испуњава и услове из члана 16. ст. 2. и 4. Правила Уставног суда, јер није очигледно (*prima facie*) неоснована, нити постоји неки други формални разлог због ког апелација није допуштена.

22. Имајући у виду одредбе члана VI/3.6) Устава Босне и Херцеговине, члана 16. ст. 1, 2. и 4. Правила Уставног суда, Уставни суд је потврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допуштивости.

VII - Меритум

23. Апелант оспорава наведене пресуде тврдећи да му је тим пресудама повријеђено право на правично суђење из члана II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. Европске конвенције.

24. Члан II/3.е) Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

“Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2. овог члана, а она обухватају:

(...)

е) Право на правично саслушање у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези са кривичним поступком.”

Члан 6. став 1. Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

“1. Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега, свако има право на правично суђење и јавну расправу у разумном року пред независним и непристраним, законом установљеним судом. (...)

25. Апелант у апелацији наводи да су његово право на правично суђење повриједили редовни судови погрешно утврђеним чињеничним стањем и погрешном примјеном материјално-правних прописа. С тим у вези, а прије него што се упусти у мериторно испитивање апелантових навода, Уставни суд подсјећа да, сходно пракси Европског суда и Уставног суда, није задатак ових суда да преиспитују закључке редовних суда у погледу чињеничног стања и примјене материјалног права (види Европски суд, Пронина против Русије, одлука о допуштивости од 30. јуна 2005. године, апликација број: 65167/01), већ да испитају да ли се ради о повреди уставних права или занемаривању тих права (право на правично суђење, право на ефективан правни лијек и др.). С тим у вези, Уставни суд није надлежан да супституише редовне судове у процјени чињеница и доказа, већ је, генерално, задатак редовних суда да оцијене чињенице и доказе које су извели (види Европски суд, Thomas против Уједињеног Краљевства, пресуда од 10. маја 2005. године, апликација број: 19354/02).

26. Међутим, како апелант у конкретном случају указује управу на то да су примјена и тумачење закона били произвољни, што је за посљедицу имало кршење његовог уставног права на правично суђење, Уставни суд има надлежност и задатак да испита апелантове наводе у вези са произвољности примјене права у овом случају (види Уставни суд, Одлука број: АП 979/04, од 17. фебруара 2005. године, објављена у “Службеном гласнику Босне и Херцеговине”, број 48/05).

27. У вези са наводима из апелације Уставни суд примјећује да је чланом 13. став 1. тачка 1. Одлуке о промјени статуса Друштвеног предузећа за радио-дифузну, издавачку и прометну дјелатност “Радио Добој” Добој у Акционарско друштво у мјешовитој својини за радио-дифузну, издавачку и прометну дјелатност “Радио Добој” Добој, број: 183/91, од 28. јуна 1991. године (у даљем тексту: Одлука), предвиђено да је “висина акционарског капитала који представља имовину Акционарског друштва утврђена Одлуком о издавању интерних акција коју је донио Збор радника, а то је: укупна вриједност друштвеног капитала предузећа на дан 31. децембар 1990. године је 2,058.272,80 динара, а укупан номинални износ емисије интерних акција на основу које се врши промјена својинске структуре имовине је 1,740.000,00 динара”. Даље, чланом 15. став 1. Статута Акционарског друштва у

мјешовитој својини за радио-дифузну, издавачку и прометну дјелатност “Радио Добој” Добој предвиђено је да су “средства Акционарског друштва средства Друштвеног предузећа која се преносе на рачун Друштва и средства која се добију продајом интерних акција, сагласно Одлуци о издавању интерних акција”, а чланом 23. став 3. да “број представника друштвеног капитала зависи од учешћа друштвеног капитала у укупном капиталу Акционарског друштва”. Из цитираних одредби релевантних аката произилази да је капитал апеланта у спорном периоду чинио друштвени капитал у износу од 2,058.272,80 динара, те капитал прикупљен продајом интерних акција у вриједности од 1,740.000,00 динара. Из наведеног произилази да је већински капитал у апелантовом случају био друштвени капитал. Како је чланом 3. Закона о преносу средстава друштвене у државну својину прописано да “средства у друштвеној својини свих правних лица која имају сједиште на територији Републике Српске, постају државна својина”, то је дио апелантовог капитала који је био друштвени трансформисан у државни. С тим у вези, апелант и јесте касније Одлуком о статутним промјенама предузећа број: 53/01, од 15. септембра 2001. године извршио трансформацију у Основно јавно државно предузеће “Радио Добој”. На основу наведеног, Уставни суд је закључио да редовни судови нису ни могли да изведу другачији закључак од онога који је наведен у оспореним одлукама, те да нису произвољно примјенили законске прописе који се односе на радне односе запослених у државним предузећима. Другим ријечима, исправан је закључак редовних суда да је у конкретном случају требало да се примјене законске одредбе које се односе на радне односе у државним предузећима те да је, након што је актом Владе РС Марко Мичић постављен за директора, надлежни орган апеланта био дужан да закључи уговор о раду са Марком Мичићем. Исто тако, радни однос Марку Мичићу могао је да престане само на основу одговарајућег акта о престанку радног односа. Имајући у виду наведено, те да апелант не нуди никакве друге разлоге из којих би произишло да је цјелокупан поступак у конкретном случају био вођен на његову штету, Уставни суд није нашао ништа што би указивало да су материјално-правни прописи произвољно или неправично примјенили на апелантову штету, нити је пронашао елементе који би указивали на процесну неправичност приликом вођења поступка.

28. На основу изложеног, Уставни суд сматра да у конкретном случају није дошло до повреде члана II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. Европске конвенције.

VIII - Закључак

29. Уставни суд закључује да нема повреде права на правично суђење из члана II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. Европске конвенције, јер се апелант жали на погрешну примјену материјалног права у поступку пред редовним судовима, а Уставни суд није утврдио да су редовни судови произвољно примјенили позитивно-правне прописе, као ни да постоје други елементи који би указивали на то да је поступак био неправичан или на апелантову штету.

30. На основу члана 61. ст. 1. и 3. Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

31. Сходно члану VI/4. Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда БиХ,
Сеада Палаврић, с.р.

Уставни суд Босне и Херцеговине, у Вијећу од пет судија, у предмету број: АП 2606/06, рјешавајући апелацију Орхана Чаушевића, на основу члана VI/3.6) Устава Босне и Херцеговине, члана 16. став 2, члана 59. став 2. алинеја 2. и члана 61. ст. 1. и 3. Правила Уставног суда Босне и Херцеговине (“Службени гласник Босне и Херцеговине”, бр. 60/05 и 64/08), у саставу:

- Сеада Палаврић, предсједница,
- Миодраг Симић, потпредсједник,
- Валерија Галић, потпредсједница,
- Мирсад Ђеман, судија и
- Крстан Симић, судија,

на сједници одржаној 12. фебруара 2009. године, донио је

ОДЛУКУ

О ДОПУШТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Одбија се као неоснована апелација Орхана Чаушевића изјављена против пресуда Врховног суда Републике Српске, број: Рев-450/04, од 6. јуна 2006. године, Окружног суда у Бањој Луци, број: Гж-48/03, од 29. јуна 2004. године, и Основног суда у

Приједору, број: П: 345/0, од 10. октобра 2002. године, у односу на члан II/3.к) Устава Босне и Херцеговине и члан 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

Одбацује се као недопуштена апелација Орхана Чаушевића поднесена против пресуда Врховног суда Републике Српске, број: Рев-450/04, од 6. јуна 2006. године, Окружног суда у Бањој Луци, број: Гж-48/03, од 29. јуна 2004. године, и Основног суда у Приједору, број: П: 345/0, од 10. октобра 2002. године, у односу на члан II/3.б), ц), д) и е) Устава Босне и Херцеговине и чл. 3, 4, 5. и 6. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода због тога што је очигледно (*prima facie*) неоснована.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и у "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине".

Образложење

I - Увод

1. Орхан Чаушевић (у даљем тексту: апелант), настањен у СР Њемачкој, поријеклом из Козарске Дубице, поднио је 7. септембра 2006. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Уставни суд) против пресуда Врховног суда Републике Српске (у даљем тексту: Врховни суд), број: Рев-450/04, од 6. јуна 2006. године, Окружног суда у Бањој Луци, број: Гж-48/03, од 29. јуна 2004. године, и Основног суда у Приједору, број: П: 345/0, од 10. октобра 2002. године.

II - Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 22. ст. 1. и 2. Правила Уставног суда, од Врховног суда, Окружног суда у Бањој Луци и Основног суда у Приједору затражено је 15. септембра 2006. године, а од учесника у поступку Радмиле Миланковић 8. октобра 2008. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Врховни суд је доставио одговор на апелацију 25. септембра 2006. године, Основни суд у Приједору 29. септембра 2006. године, а Окружни суд у Бањој Луци 11. октобра 2006. године.

4. На основу члана 26. став 2. Правила Уставног суда, одговори Врховног суда, Окружног суда у Бањој Луци и Основног суда у Приједору достављени су апеланту 9. октобра 2008. године.

III - Чињенично стање

5. Чињенице предмета које произилазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин.

6. Апелант је био настањен у тадашњој Босанској Дубици (накнадно преименована у Козарску Дубицу), гдје је посјеђовао породичну кућу. У логор Мањача, у којем је боравио до 14. децембра 1992. године, одведен је 24. јуна 1992. године. За вријеме боравка у логору апелант је 20. октобра 1992. године дао пуномоћ Сави Жарковићу за склапање уговора о замјени својих непокретности за непокретности породице Петра и Радмиле Миланковић. Пуномоћ је овјерена у логору с обзиром на то да је судски службеник Мирко Бимић био присутан на мјесту догађаја с циљем овјере пуномоћи. Опуномоћени је 21. октобра 1992. године, у апелантово име, склопио уговор о замјени непокретности и покретних ствари, који је и овјерен истог дана на Основном суду у (тадашњој) Босанској Дубици. Уговор је реализован, тако да су се Петар и Радмила Миланковић уписали као сопственици апелантових непокретности у земљишне књиге, те се уселили у породичну кућу, тј. стекли посјед на њој. Апелант се након напуштања логора у Мањачи одселио у СР Њемачку, гдје и данас живи.

7. У току 1999. године апелант је покренуо парнични поступак ради проглашења апсолутне ништавности уговора о замјени непокретности и покретних ствари. Тужена Радмила Миланковић, чији муж је у међувремену умро, уложила је противтужбу ради враћања исплаћене купопродајне ствари.

8. Пресудом Основног суда у Приједору, број: П: 345/0, од 10. октобра 2002. године, која је потврђена Пресудом Окружног суда у Бањој Луци, број: Гж-48/03, од 29. јуна 2004. године, утврђено је да је уговор о замјени непокретности и покретних ствари ништаван, те је наложено да се земљишнокњижно стање врати у стање прије настанка уговора. Апеланту је наложено да туженој-противтужитељки Радмили Миланковић врати износ од 60.000 КМ са законском затезном каматом, почевши од 23. октобра 1992. године.

9. На ову пресуду ревизију су изјавили и апелант и Радмила Миланковић. Пресудом Врховног суда, број: Рев-450/04, од 6. јуна 2006. године, дјелимично је уважена апелантова ревизија, те је другостепена пресуда преиначена у дијелу досуђених камата. На-

име, Врховни суд је пресудио да је апелант дужан да туженој-противтужитељки врати износ од 60.000 КМ, на име враћања исплаћене купопродајне цијене, са законском затезном каматом почевши од дана предаје непокретности апеланту у посјед, па до исплате. У осталом дијелу апелантова ревизија, као и ревизија Радмиле Миланковић су одбијене.

10. Судови су утврдили да је склопљени уговор био привидан уговор иза ког се крио уговор о продаји непокретности. Утврђено је, наиме, да Петар и Радмила Миланковић не посједују имовину у Загребу, која је наведена у уговору о замјени. Она је измишљена ради испуњавања форме самог уговора о замјени. Међутим, они су за апелантове непокретности платили апелантовом оцу 25.000 ДМ у готовом новцу и дали возило марке "форд", процијенјено на 35.000 ДМ, које су одвезли у Хрватску и предали апелантовој сестри. Даље, закључено је да је апелант, без обзира на боравак у логору Мањача, био упознат са појединостима прикривеног правног посла - уговора о продаји. Ипак, с обзиром на то да није било слободне воље при склапању нити једног од ова два уговора, нити склопљеног привидног, нити прикривеног, уговор је проглашен ништавим. Апелант је обавезан да врати износ од 25.000 КМ и 35.000 КМ, као противвриједност добијеног моторног возила (члан 104. Закона о облигационим односима) са законском затезном каматом на износ од 60.000 КМ.

11. У вези са обавезом враћања износа од 60.000 КМ, Врховни суд је навео да се апелантов отац бринуо о његовој породици и имовини, те је настаупао и као његов пуномоћник при склапању првог уговора о замјени непокретности (мада није имао пуномоћ). Даље, Суд је, на основу исказа свједока, навео да је апелант генерално поштивао одлуке свога оца, па и у конкретном случају. Суд је, даље, указао на чињеницу да је апелант, док је боравио у логору Мањача, пред наведеним свједоцима изјавио да ће потписати пуномоћ за Саву Жарковића, те дао сагласност да се склопи правни посао онако како то жели његов отац.

IV - Апелација

а) Наводи из апелације

12. У својој апелацији апелант наводи да је повријеђено његово право из члана II/3.б), ц), д), е) и к) Устава Босне и Херцеговине, тј. чл. 3, 4, 5. и 6. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: Европска конвенција), и члана 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Апелант образлаже да су се судови незаконито умijeшали у његово право на имовину, јер се све дешавало потпуно ван његовог знања и под присилом. Сматра да се радње које је предузимао његов отац не могу њему да припишу. Додатно се позива на наводе дате у изјављеној ревизији, а које ревизиони суд није узео у обзир.

б) Одговор на апелацију

13. Врховни суд у свом одговору је навео да су разлози апелације идентични оним из ревизије, те да је тај суд дао одговор у својој пресуди, за коју сматра да је законита и да не вријеђа апелантова уставна права и слобода.

14. Окружни суд у Бањој Луци у свом одговору, понављајући хронологију поступка, навео је да нису повријеђена људска права и слобода, те да су одлучивања законита. Суд предлаже да се апелација одбије као неоснована.

15. Основни суд у Приједору у свом одговору је навео да нису повријеђена људска права и слобода, наведени у апелацији, те да су наводи неосновани и да нису поткријељени доказима. Такође, тај суд је указао на ограничење надлежности Уставног суда у вези са тумачењем позитивноправних прописа и утврђивањем чињеница.

V - Релевантни прописи

16. Закон о облигационим односима ("Службени лист СФРЈ", бр. 29/78, 39/85 и 57/89, те "Службени гласник Републике Српске", бр. 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04) у релевантном дијелу гласи:

Члан 60.

(1) Ако је уговорна страна или неко трећи недозвољеном пријетњом изазвао оправдани страх од друге стране тако да је она због тога склопила уговор, друга страна може да тражи да се уговор поништи.

(2) Страх се сматра оправданим ако се из околности види да је озбиљно опасност угрожен живот, тијело и друго значајно добро уговорне стране или трећег лица.

(...).

Члан 66.

(1) Привидан уговор нема учинка међу уговорним странама.

(2) Али, ако привидан уговор прикрива неки други уговор, тај други важи ако је удовољено условима за његову правну ваљаност.

(...).

Члан 111.

Уговор је побојан (...) кад је при његовом склапању било ма-на у погледу воље страна.

(...).

Члан 113.

(1) Ако је на основу побојног уговора који је поништен не-што било испуњено, има се извршити враћање, а ако то није мо-гуће, или ако се природа оног што је испуњено противи враћању, има се дати одговарајућа накнада у новцу.

(2) Накнада у новцу даје се према цијенама у вријеме враћања, односно доношења судске одлуке.

Члан 137.

(1) Када је испуњење обавезе једне стране у двостраном уго-вору постало немогуће због догађаја за који није одговорна ни једна ни друга страна, гаси се и обавеза друге стране, а ако је она нешто испунила од своје обавезе, може да захтијева враћање по правилима о враћању стеченог без основе.

(...).

Члан 138.

(1) Када је испуњење обавезе једне стране у двостраном уго-вору постало немогуће због догађаја за који одговара друга страна, њена обавеза се гаси, а она задржава своје потраживање према другој страни, с тим што се смањује за онолико колико је она могла да има користи од ослобођења од сопствене обавезе.

(...).

VI - Допустивост

17. У складу са чланом VI/3.б) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима ко-ја су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

VI-1. Допустивост у вези са чланом II/3.б), ц), д) и е) Устава Босне и Херцеговине и чл. 3, 4, 5. и 6. Европске конвенције

18. У складу са чланом 16. став 1. Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пре-суде, односно одлуке које се њоме оспорава, исцрпљени сви дје-лотворни правни лијекови могући према закону и ако се подне-се у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације при-мио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

19. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Врховног суда, број: Рев-450/04, од 6. јуна 2006. године, против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорену пресуду апелант је примио 4. ав-густа 2006. године, а апелација је поднесена 7. септембра 2006. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 16. став 1. Правила Уставног суда.

20. При испитивању даљих критеријума допустивости апела-ције у дијелу који се тиче наводних повреда члана II/3.б), ц) и д) Устава Босне и Херцеговине, тј. чл. 3, 4, 5. и 6. Европске конвен-ције, Уставни суд је попао од одредби члана VI/3.б) Устава Бо-сне и Херцеговине, члана 16. став 2. Правила Уставног суда.

21. Члан VI/3.б) Устава Босне и Херцеговине гласи:

Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у пита-њима која су садржана у овом уставу кад она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

Члан 16. став 2. Правила Уставног суда гласи:

Уставни суд ће одбацити апелацију као очигледно (*prima facie*) неосновану када утврди да не постоји оправдан захтјев странке у поступку, односно да предочене чињенице ни на који начин не могу да оправдају тврдњу да постоји кршење Уставом заштитених права и / или када се за странку у поступку утврди да не сноси посљедице кршења Уставом заштитених права, тако да је испитивање меритума апелације непотребно.

22. Иако Уставни суд сматра да је апелација у овом дијелу благовремена, те да су исцрпљени сви правни лијекови, апелан-тове наводе у вези са повредом права и слобода из члана II/3.б), ц), д) и е) Устава Босне и Херцеговине Уставни суд сматра очи-гледно неоснованим. Апелант није навео ни један доказ у вези са повредом ових права, нити чињенице конкретног предмета ука-зују на то да се јавља питање по основу ових уставних права.

23. У складу са наведеним, а имајући у виду одредбе члана 16. став 2. Правила Уставног суда, према којима ће се апелација

одбацити као очигледно (*prima facie*) неоснована уколико не по-стоји оправдан захтјев странке у поступку, односно ако предоче-не чињенице ни на који начин не могу да оправдају тврдњу да постоји кршење Уставом заштитених права и / или када се за странку у поступку утврди да није "жртва" кршења Уставом за-штитених права, тако да је испитивање меритума апелације не-потребно, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

VI-2. Допустивост у вези са чланом II/3.к) Устава Босне и Херцеговине, тј. чланом 1. Протокола број 1 уз Европску конвен-цију

24. Уставни суд је претходно већ закључио да је апелација, у складу са чланом 16. став 1. Правила Уставног суда, благовреме-на, те да су исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону.

25. У вези са чланом II/3.к) Устава Босне и Херцеговине, тј. чланом 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију, Уставни суд закључује да апелација испуњава и услове из члана 16. ст. 2. и 4. Правила Уставног суда, јер није очигледно (*prima facie*) неосно-вана, нити постоји неки други формални разлог због ког апела-ција није допуштена.

26. Имајући у виду одредбе члана VI/3.б) Устава Босне и Херцеговине, члана 16. ст. 1, 2. и 4. Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација, у вези са чланом II/3.к) Устава Босне и Херцеговине, тј. чланом 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију, испуњава услове у погледу допустиво-сти.

VII - Меритум

27. Апелант оспорава пресуде Врховног суда, број: Рев-450/04, од 6. јуна 2006. године, Окружног суда у Бањој Луци, број: Гж-48/03, од 29. јуна 2004. године, и Основног суда у При-дору, број: П: 345/0, од 10. октобра 2002. године, тврдећи да је тим пресудама повријеђено његово право на имовину из члана II/3.к) Устава Босне и Херцеговине, тј. члана 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Члан II/3.к) Устава Босне и Херцеговине гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људ-ска права и слободу из става 2. овог члана, што укључује:

(...)

к) Право на имовину.

Члан 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију гласи:

Свако физичко или правно лице има право на неометано уживање своје имовине. Нико не може бити лишен своје имови-не, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим принципима међународног права.

Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не утичу на право државе да примјењује такве законе које сматра потребним да би надзирала коришћење имовине у складу са општим инте-ресима или да би обезбиједила наплату пореза или других до-приноса или казни.

28. Уставни суд подсјећа на своју устаљену праксу, као и праксу Европског суда за људска права према којој члан 1. Про-токола број 1 уз Европску конвенцију обухвата три различита правила. Прво правило наведено у првом ставу је опште приро-де и исказује принцип мирног уживања имовине. Друго правило садржано у другој реченици истог става обухвата лишавање имовине и чини га подложним одређеним условима. Треће пра-вило из става два наведеног члана признаје да државе чланице имају право, између осталог, да надзиру коришћење имовине у складу с јавним интересом. Ова три правила нису "различита" у смислу да су неповезана, друго и треће правило односе се на по-једине случајеве ометања права на мирно уживање имовине, те их, стога, треба тумачити у свјетлу општег принципа исказаног у првом правилу (види, Европски суд за људска права, *Spottong and Lönnerth* против Шведске, пресуда од 23. септембра 1982. године, серија А број: 52, став 61).

29. Свако мијешање у право према другом или трећем прави-лу мора бити предвиђено законом, мора да служи легитимном циљу, мора да успоставља правичну равнотежу између права но-сиоца права и јавног и општег интереса (принцип пропорцио-налности). Другим ријечима, оправдано мијешање не може да се наметне само законском одредбом која испуњава услове влада-вине права и служи легитимном циљу у јавном интересу него мо-ра, такође, да одражава разуман однос пропорционалности из-међу употребијених средстава и циља који жели да се оствари. Мијешање у право на имовину не смије ићи даље од потребног да би се постигао легитиман циљ, а носиоци права не смију да се подвргавају произвољном третману и од њих не смије да се тра-жи да снесу превелики терет у остваривању легитимног циља. Мијешање је законито само ако је закон који је основ мијешања (а) доступан грађанима, (б) толико прецизан да омогућава гра-

ђанима да одреде своје поступке, (ц) у складу с принципом правне државе, што значи да слобода одлучивања која је законом дата извршној власти не смије бити неограничена, тј. закон мора да обезбједи грађанима адекватну заштиту против произвољног мијешања (види пресуде Европског суда за људска права, Sunday Times од 26. априла 1979, серија А број: 30, став 49, и Malone од 2. августа 1984. године, серија А број: 82, ст. 67. и 68).

VII-1. Постојање “имовине” и мијешање у право на имовину

30. Предметни спор се тиче два захтјева (тужбеног и противтужбеног захтјева) који су грађанскоправног и, истовремено, имовинског карактера. Наиме, тужбени захтјев је усмјерен ка враћању апелантовог грађанског и имовинског права својине и права поврата посједа имовине након утврђивања ништакности уговора о замјени непокретности и покретности. Ова права су, међутим, утврђена позитивно за апеланта, тј. ријешено је тако да је апеланту правоснажно утврђено право својине и посједа имовине. Због овог разлога, Уставни суд не види потребу да разматра ово питање. С друге стране, сама реализација ових права треба да буде ријешена у извршном поступку.

31. Противтужбени захтјев, с апелантове тачке гледишта, усмјерен је ка грађанскоправном обавезивању апеланта да врати примљено након проглашавања облигационоправног уговора о замјени непокретности и покретности ништавим *ex tunc*. Новчани износ који је апелант дужан да исплати на основу оспорених пресуда несумњиво је његова имовина и стога он има имовину која ужива заштиту члана 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију, а оспореним одлукама је дошло до мијешања у то његово право.

VII-2. Законитост “мијешања”

32. На основу увида у цјелокупан спис, апелантових навода, навода осталих страна у поступку и докумената који су предочени, Уставни суд не сумња у закључак судова да стране у поступку нису имале намјеру да склопе уговор о замјени непокретности и покретности. Из доказа предочених суду судови су јасно образложили да је стварна намјера била склапање купопродајног уговора. Самим тим симулирани уговор о замјени непокретности и покретности, с обзиром да није било сагласности воља о склапању тога уговора, није ни могао да произведе правне учинке међу странама у смислу члана 66. став 1. Закона о облигационим односима. С друге стране, Уставни суд сматра да је адекватно образложен закључак судова да прикривени уговор о купопродаји, такође, није могао да остане на снази. Основни разлог који су судови навели јесте мањкавост воље због присиле да се склопи тај правни посао у смислу члана 60. Закона о облигационим односима. Коначно, Уставни суд сматра да редовни судови нису арбитрарно образложили чињеницу да је плаћена купопродајна цијена тако што је апелантовом оцу дат новац, тј. 25.000 ДМ, а да је апелантова сестра преузела у Републици Хрватској возило које је процијењено на 35.000 ДМ. Судови су јасно образложили да је апелант, пред већим бројем свједока, изјавио да ће потписати пуномоћ за Саву Жарковића, те да посао треба да се одвија онако како то буде хтио његов отац. Даље, судови су дали разумно образложење, поткријењено одређеним доказима, да је апелантов отац давао налоге како да се заврши, очигледно, прикривени правни посао. Сходно томе, чак и сама чињеница да апелантов пуномоћник није никада видео пуномоћ а тиме није ни могао да зна за шта је опуномоћен, не води ка закључку да је његово поступање имало карактер *falsus procuratoris*, јер је апелант дао јасан налог пуномоћнику да поступа према очевим упутствима. Тиме Уставни суд не сматра да је апелант требало да буде ослобођен обавезе враћања (члан 87. став 1. и члан 88. став 1. Закона о облигационим односима).

33. Коначно, Уставни суд наглашава да свако лице мора да врати оно што је примило по основу ништавног правног посла. За то постоји правни основ (члан 113. Закона о облигационим односима), који сlijеди очигледан јавни интерес - реституцију имовинских односа након проглашавања уговора ништавним и онемогућавање неоснованог обогаћења путем института “стицања без основа” (члан 210. и др. Закона о облигационим односима).

34. Узимајући у обзир образложење из претходне тачке, а имајући у виду изведене доказе, за Уставни суд није арбитраран закључак суда да је уговор о размјени привидан и да се иза тога крије уговор о купопродаји, што је од правног значаја поготово за одлучивање о противтужбеном захтјеву према којем је апелант обавезан да врати 60.000 КМ. Наиме, у конкретном случају, судови су утврдили релевантне чињенице за примјену наведених одредаби, које су биле основ да апелант може да се обавезе да врати дати новац од купопродајне цијене.

35. Имајући у виду наведене разлоге, Уставни суд сматра да је мијешање у апелантово право на имовину било законито. Такође, овим одлукама на апеланта није стављен претјеран терет, односно успостављена је пропорционалност између легитимног

циља заштите уговорних страна у случају поништења правног посла и апелантовог имовинског интереса.

36. Уставни суд закључује да нису повријеђени члан II/3.к) Устава Босне и Херцеговине и члан 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

VIII - Закључак

37. Уставни суд закључује да судови нису арбитрарно примјенили закон када су обавезали апеланта да врати новац од купопродајне цијене након што су утврдили ништакност купопродајног уговора, а таквим одлукама је успостављена пропорционалност између апелантовог имовинског интереса и легитимног циља заштите страна у случају поништења правног посла. Због тога, није повријеђено апелантово право на имовину из члана II/3.к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

38. На основу члана 16. став 2. и члана 61. ст. 1. и 3. Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

39. Сходно члану VI/4. Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда БиХ,
Сеада Палаврић, с.р.

Уставни суд Босне и Херцеговине, у Вијећу од пет судија, у предмету број: **АП 3268/06**, рјешавајући апелацију **Синише Теодоровића и Жељка Булатовића**, на основу члана VI/3.б) Устава Босне и Херцеговине, члана 59. став 2. алинеја 2. и члана 61. ст. 1. и 3. Правила Уставног суда Босне и Херцеговине (“Службени гласник Босне и Херцеговине”, бр. 60/05 и 64/08), у саставу:

- Сеада Палаврић, предсједница,
- Миодраг Симовић, потпредсједник,
- Валерија Галић, потпредсједница,
- Крстан Симић, судија и
- Мирсад Ђеман, судија,

на сједници одржаној 12. фебруара 2009. године, донио је

ОДЛУКУ

О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Одбијају се као неосноване апелације Синише Теодоровића и Жељка Булатовића, поднесене против Пресуде Врховног суда Републике Српске, број: 118-0-Кж-06-000 191, од 7. новембра 2006. године, и Пресуде Окружног суда у Бањој Луци, број: 011-0-К-06-000-005, од 29. маја 2006. године.

Одлуку објавити у “Службеном гласнику Босне и Херцеговине”, “Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине”, “Службеном гласнику Републике Српске” и “Службеном гласнику Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине”.

Образложење

I - Увод

1. Синиша Теодоровић (у даљем тексту: првоапелант) којег заступа Витомир Гајић, адвокат из Бање Луке, поднио је 8. децембра 2006. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Уставни суд) против Пресуде Врховног суда Републике Српске (у даљем тексту: Врховни суд), број: 118-0-Кж-06-000 191, од 7. новембра 2006. године, и Пресуде Окружног суда у Бањој Луци (у даљем тексту: Окружни суд), број: 011-0-К-06-000-005, од 29. маја 2006. године. Апелација је евидентирана под пословним бројем: АП 3268/06.

2. Жељко Булатовић (у даљем тексту: другоапелант) којег заступају Владимир Раосављевић и Небојша Пантић, адвокати из Бање Луке, поднио је 20. децембра 2006. године апелацију Уставном суду против Пресуде Врховног суда, број: 118-0-Кж-06-000 191, од 7. новембра 2006. године, и Пресуде Окружног суда, број: 011-0-К-06-000-005, од 29. маја 2006. године. Апелација је евидентирана под пословним бројем: АП 3359/06.

II - Поступак пред Уставним судом

3. С обзиром да су Уставном суду достављене апелација из његове надлежности о истом питању, Уставни суд је, у складу са чланом 31. став 1. Правила Уставног суда, донио одлуку да споји предмете у којима ће водити један поступак и донијети једну одлуку под бројем: АП 3268/06. Спојене су апелације АП 3268/06 и АП 3359/06.

Предмет број: АП 3268/06

4. На основу члана 22. ст. 1. и 2. Правила Уставног суда од Врховног суда и учесника у поступку, Републичког тужилаштва

Републике Српске, затражено је 30. јануара 2007. године да доставе одговоре на апелацију.

5. Врховни суд је доставио одговор на апелацију 9. фебруара 2007. године, а Републичко тужилаштво није доставило одговор.

6. На основу члана 26. став 2. Правила Уставног суда, одговор на апелацију Врховног суда је 30. децембра 2008. године достављен првоапеланту.

Предмет број: АП 3359/06

7. На основу члана 22. ст. 1. и 2. Правила Уставног суда, од Врховног суда, Окружног суда и учесника у поступку, Републичког тужилаштва Републике Српске, затражено је 27. децембра 2006. године да доставе одговоре на апелацију.

8. Врховни суд је доставио одговор на апелацију 10. јануара 2007. године, Окружни суд 15. јануара 2007. године, а Републичко тужилаштво 12. јануара 2007. године.

9. На основу члана 26. став 2. Правила Уставног суда, одговори на апелацију су 18. септембра 2008. године достављени другоапеланту.

III - Чињенично стање

10. Чињенице предмета, које произилазе из навода апеланата и докумената који су предочени Уставном суду, могу да се сумирају на сљедећи начин.

11. Окружни суд је Пресудом број: 011-0-К-06-000-005, од 29. маја 2006. године, прогласио првоапеланта и другоапеланта кривим, као саизвршиоцима са Зораном Гајићем, због кривичног дјела ратног злочина против цивилног становништва из члана 142. став 1. у вези са чланом 22. Кривичног закона Републике Српске - општи дио (у даљем тексту: КЗ РС) и осудио их на казну затвора, и то првоапеланта на казну затвора у трајању од 12 година, а другоапеланта на казну затвора у трајању од 14 година.

12. Окружни суд је у образложењу даље навео да у конкретном случају апеланти нису издавали наредбе за убиства, мучења, нечовјечна поступања према цивилном становништву, што би био примарни облик начина извршења предметног кривичног дјела. Међутим, из чињеничног утврђења произилази да се у конкретном случају ради о другом облику предметног кривичног дјела који је остварен директним убиствима, мучењима и нечовјечним поступањем учинилаца без наредбе према цивилном становништву, а што је предмет оптужбе у конкретном случају. По оцјени Окружног суда остварено је и битно обиљежје предметног кривичног дјела, а то је постојање "оружаног сукоба". Окружни суд је сматрао да је у критично вријеме постојао оружани сукоб између формација босанскохерцеговачких Срба са једне стране и босанскохерцеговачких Бошњака и Хрвата, то јест њихових оружаних формација с друге стране. Суд није прихватио тезу одбране апеланата да на ујем подручју Мањаче, гдје је био логор, није било стварних борби и да због тога није испуњен услов постојања оружаног сукоба. То је, по мишљењу суда, превладало чињеницом да је у цијелој БиХ трајао оружани сукоб. Суд је сматрао да су апеланти, као војни полицајци, били у саставу оружаних снага босанских Срба у времену које је обухваћено оптужницом када је трајао оружани сукоб у БиХ, затим да су оптужени били цивили у логору на Мањачи, да су доведени са разних страна непосредног сукоба, да су имали статус заробљених лица и да су били под заштитом Међународног хуманитарног права које прописују Женевске конвенције.

13. Окружни суд је навео да је на основу спроведених доказа оптужбе дошао до чињеничног утврђења да су апеланти са трећим саизвршиоцем, као припадници војне полиције, на дужности стражара у логору Мањача у јуну и јулу 1992. године физички злостављали, мучили и нечовјечно се понашали према логорашима, па су приликом таквог физичког злостављања 28. јула 1992. године усмртили логораше Омера Филиповића и Ђепада Бендера, што им се оптужницом ставља на терет. У пресуди је наведено да је до оваквог чињеничног утврђења суд дошао након саслушања већег броја свједока - преживјелих логораша, који су детаљно и увјерљиво описали злостављање и мучење које су претрпјели од апеланата, а одбрана апеланата није имала противдоказа сем негирања њихових тврдњи без конкретне супротне доказне подлоге. Суд није повјеровао исказима тројнице старијина логора који су тврдили да није било тзв. шпалира кроз који су логораши морали да прођу, или ако га је било, да њима није било познато, будући да су ови искази, по увјерењу суда, били несигурни и неувјерљиви.

14. У погледу изнесеног алибија другоапеланта, који се састојао у тврдњи да критичне вечери није био у логору, Окружни суд је утврдио из исказа свједока да може да се прихвати да је другоапелант био на рођендану генерала Талића 15. јула 1992. године у Добоју, али да је сигурно да нема доказа да је од почетка јула отишао са Мањаче и био у Добоју до краја августа 1992. године. У вези са фотографијом коју је представила одбрана

другоапеланта, суд је закључио да је могуће да се другоапелант сликао са другим лицима на рођендану генерала Талића, али фотографија сама по себи ништа друго не може да значи у погледу времена задржавања другоапеланта на простору Добоја. Чињеница да се у службеним забиљешкама старијина логора у критично вријеме не спомиње име другоапеланта сама по себи не говори да критичне вечери другоапелант заиста није био ту, а наведене извјештаје и забиљешке суд је оцијенио као радње старијина логора који су хтјели да покрију своје пропусте као старијине због непредузимању мјера на спречавању злостављања логораша, о чему су имали сазнања. Суд је у погледу критичног догађаја цијенио исказе већег броја свједока очигавица, за које је сматрао да су увјерљиви, детаљни и логични. Суд је такође извршио увид у налаз о реобдукцији посмртних остатака убијених логораша и саслушао судског вјештака, који је потврдио да су повреде код обојице настрадалих насилне. По оцјени суда, у погледу виности апеланти су поступали са директним умишљајем јер су све тортуре предузимали свјесно и са хтијењем, као и наношење физичких повреда са смртном посљедицом које су према околностима конкретног случаја и хтјели.

15. Врховни суд је Пресудом број: 118-0-Кж-06-000 191, од 7. новембра 2006. године, одбио као неосновану жалбу окружног тужиоца у Бањој Луци, а дјелимично уважио жалбе апеланата и Пресуду Окружног суда, број: 011-0-К-06-000-005, од 29. маја 2006. године, преиначио у правној оцјени дјела и одлучи о казни, тако што се радње апеланата описане у изреци првостепене пресуде правно квалификују као кривично дјело - ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. у вези са чланом 22. Кривичног закона Социјалистичке Федеративне Републике Југославије (у даљем тексту: КЗ СФРЈ), за које је првоапелант осуђен на казну затвора у трајању од осам година, а другоапелант на казну затвора у трајању од 11 година.

16. У образложењу пресуде Врховни суд је навео да су одбране апеланата биле изложене и интерпретиране тако да се јасно види суштина, што је у складу са захтјевом који закон поставља суду. Даље је наведено да је алиби другоапеланта о времену доласка на Мањачу провјерен и оцијенен кроз анализу доказа одбране и оптужбе. На основу тога је и изведен закључак о његовом присуству у вријеме које је описано у изреци пресуде и релевантно за његову кривичну одговорност. Идентитет првоапеланта и другоапеланта, према мишљењу Врховног суда, није остао без објашњења и заснива се на исказима свједока који су у спорним дијеловима на главном претресу разјашњени. Постојање "шпалира" и учешће апеланата у њему поуздано је утврђено на основу исказа оптужених као свједока. Врховни суд је закључио да су ти искази детаљни, логични, одређени и међусобно се надопуњавају, па као такви заиста нису могли да буду доведени у сумњу. Супротну тврдњу старијина првостепенни суд је правилно одбацио као заиста неубједљиву. При томе искази више позиционираних војних лица, односно старијина логора, нису остали без пажљиве и студиозне оцјене, а с циљем да се провјере остали докази, нарочито искази свједока логораша. На основу тих доказа суд је, по мишљењу Врховног суда, правилно утврдио да су апеланти свакодневно физички злостављали лица у логору, а што логично значи сваки дан када су били присутни. О томе су се изјаснили сви саслушани над којима су примјењивали физичку и психичку тортуру, али описујући и своја сазнања о премлаћивању других лица која су се налазила у логору. Догађај од 28. јула 1992. године, када су предузеле радње од којих је наступила смрт два лица, оправдано је био предмет детаљне и пажљиве анализе првостепеног суда. Искази свједока у вези с тим се међусобно допуњавају, сагласни су у битним детаљима и граде једну заиста логичну цјелину, па их је, како је закључио Врховни суд, првостепенни суд оправдано прихватио.

17. У вези са примјеном кривичног закона Врховни суд је у пресуди истакао да је у вријеме када је извршено предметно кривично дјело, на основу члана 12. Уставног закона за спровођење Устава Републике Српске, на снази био КЗ СФРЈ. Овај закон је морао да се примијењује по принципу временског важења кривичног законодавства, јер касније донесени закони нису блажи за апеланте. Закон који је примјењено суд ступио је на снагу тек 1993. године ("Службени гласник Републике Српске", број 12/93), па је ову повреду закона, како је сматрао Врховни суд, требало отклонити и радње апеланата правилно квалификовати као кривично дјело ратног злочина против цивилног становништва из члана 142. став 1. у вези са чланом 22. КЗ СФРЈ.

IV - Апелација

а) Наводи из апелације број: АП 3268/06

18. Првоапелант је навео да му је оспореним пресудама повријеђено право на правично суђење из члана II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. и став 3. тачка д. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: Европска конвенција). Првоапелант сматра да су закључци суда доведени у озбиљну сумњу с обзиром да нема до-

каза да је он својим радњама проузроковао смртну последицу код двојице логораша, те да је о његовој кривици требало да се суди примјеном принципа *in dubio pro reo*. Такође је навео да су образложења пресуда паушална, да је произвољна оцјена доказа који су изведени, те да закључци суда немају упориште у доказној грађи. Првоапелант је даље истакао да оспорене пресуде на уопштен начин описују радње којима је извршено кривично дјело, исказе свједока, а произвољне су и уопштене и у појашњењима која су дата у пресудама.

б) Наводи из апелације број: АП 3359/06

19. Другоапелант наводи да му је оспореним пресудама повријеђено право на правично суђење из члана II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: Европска конвенција). Другоапелант је навео да је начин на који је првостепена пресуда дала оцјену изведених доказа и начин на који је другостепена пресуда дала одговоре на битне наводе жалбе другоапеланта неспримијерен и не одговара истини, правди и законности. Да је првостепени суд правилно оцјенио доказе, морао би да ослободи другоапеланта од оптужбе за лишавање живота два лица 28. јула 1992. године. Ову чињеницу суд је утврдио на основу несигурних исказа оптужених као свједока, који су тврдили да су критичне вечери по гласу познали другоапеланта или да су га видјели наслоненог на столицу у кухињи или да су сигурни 80-95% да су видјели другоапеланта. По мишљењу другоапеланта ови оптужени очигледно су неосновано приказали критични догађај само са једним циљем, да га неосновано терете из освете за све оно што им се дешавало у току рата. На тај начин другоапелант је лишен Уставом и законом заштићеног права да нико невин не буде осуђен. Другоапелант је посебно указао на то да његов алиби да критичне вечери није био присутан у логору судови током поступка нису правилно оцјенили. Навео је да из исказа свједока Милана Станковића произилази да је другоапелант на Мањачи био врло кратко вријеме, затим да је у обезбјеђењу генерала Талића у Добоју био не само на његов рођендан 15. јула 1992. године већ да је сигуран да је другоапелант тамо остао и након 2. августа 1992. године. Такође и други свједоци - старјешине логора у својим изјављенима нису навели име другоапеланта. Сматра да није правилно оцјенио нити исказ свједока оптужбе Ђуре Месара, који је такође потврдио његове наводе. Другоапелант је истакао да су судови погрешно и неистинито утврдили чињенице, односно погрешно су оцјенили изведене доказе. Исто тако, по мишљењу другоапеланта судови нису адекватно и правилно примјенили одредбе Женевске конвенције која се односи на заштиту цивилног становништва, нити допунске протоколе који се тичу заштите жртава међународних оружаних сукоба, с обзиром да нису објаснили узрочну везу између оружаног сукоба и заробљавања оптужених, када су сви оптужени били сагласни у исказима да на подручју Санског Моста, Кључа и Шипова у моменту када је њих полиција лишила слободе није било никаквог оружаног сукоба.

с) Одговор на апелацију број: АП 3268/06

20. Врховни суд је навео да су сви приговори садржани у апелацији чињеничног и правног карактера, а којима се у суштини оспорава правилност утврђивања оспораване пресуде о саизвршилачкој дјелатности првоапеланта у извршењу предметног кривичног дјела, истицани у жалби на првостепену пресуду. На те приговоре Врховни суд је одговорио тако што их је оцјенио као неосноване и без упоришта у садржају и спису предмета, те у образложењу првостепене пресуде. За наведене закључке пресуда овог суда је дала валидно образложење из ког недвосмислено произилази да у поступку доношења првостепене и другостепене одлуке нису почињене повреде одредби кривичног поступка, које би манифестовале повреду уставног права првоапеланта на правично суђење, те да нису произвољно примјењени материјално-правни прописи.

д) Одговори на апелацију број: АП 3359/06

21. Врховни суд је навео да кроз истицање повреда одредби кривичног поступка другоапелант, у ствари, даје другачије виђење изведених доказа и на тај начин неосновано покушава да доведе у питање правилност и потпуност чињеничне основе пресуда против којих подноси апелацију. Овакви његови аргументи, како је сматрао Врховни суд, немају реалног упоришта у стању списка, нити су почињени пропусти у поступку одлучивања о жалби. Овај суд је свјесно и у мјери у којој му то налаже Закон о кривичном поступку РС (у даљем тексту: ЗКП РС) процијенио све наводе жалбе и о њима дао сасвим јасне и исцрпне одговоре. Полазећи од увода саме апелације, када анализира ток суђења и доношења првостепене пресуде, намеће се управо супротан закључак од онога који другоапелант на крају сугерише. Врховни суд је закључио да није повријеђено право другоапеланта на фер суђење, те да је апелација у потпуности неоснована и предлаже да се као таква одбије.

22. У одговору Окружног суда је наведено да се, када се пажљиво прочита образложење првостепене пресуде, јасно види да је суд сваки изведени доказ процијенивао појединачно, доводећи га у везу са другим доказима, и да је дао разлоге зашто сматра као утврђене неке чињенице, те зашто неке доказе прихвата, а друге не прихвата. У спроведеном поступку у двостраначком систему доказивања доказе су изводили и оптужба и одбрана. Одбрана је изводила доказе доказујући као алиби за другоапеланта да у критично вријеме није био на мјесту догађаја већ на неком другом мјесту. Међутим, оптужницом другоапеланту није стављено на терет само да је учествовао у убиству двојице заробљеника већ и друге радње, као што су нехумано и нечовјечно поступање и малтретирање логораша, затим физичко злостављање и туча, а на крају и учествовање у ликвидацији двојице заробљеника. Истакли су да апсолутно не стоји навод у апелацији да суд није дао разлоге за противрјечне доказе. Када се прочита првостепена пресуда, јасно се види да је управо томе и посвећен велики дио образложења у оцјени супротстављених доказа и навођења логичких разлога зашто се једни докази прихватају а други не, као и зашто се неке чињенице прихватају као утврђене а друге не. Истакли су да у конкретном случају није било елемената за прихватање принципа *in dubio pro reo*, када су били јасни докази које су изнјели непосредни свједоци да је другоапелант учествовао у свим радњама које су му оптужницом стављене на терет. У образложењу пресуде јасно може да се види да су чињеници и искази свједока који су били старјешине логора, као и исказ Милана Станковића, и да су искази ових свједока цијенили управо на околности предметне апелације, а друга је ствар што одбрана другоапеланта сматра да би све требало да се другачије процијенује и тумачи. Предложили су да се апелација одбије као неоснована.

23. У одговору на апелацију Републичког тужилаштва Републике Српске наводи се да није повријеђено право на правично суђење, а нити друга права у вези с кривичним поступком из члана 6. Европске конвенције, те су предложили да се апелација одбије као неоснована.

V - Релевантни прописи

24. У Кривичном закону СФРЈ ("Службени лист СФРЈ", бр. 44/76, 36/77, 56/77, 34/84, 37/84, 74/87, 57/89 и 3/90) релевантна одредба гласи:

"Ратни злочин против цивилног становништва
Члан 142.

(1) Ко кршећи правила међународног права за вријеме рата, оружаног сукоба или окупације нареди да се изврши напад на цивилно становништво, насеље, поједина цивилна лица или лица онеспособљена за борбу, који је имао за последицу смрт, тешку физичку повреду или тешко нарушавање здравља људи; напад без избора циља којим се погађа цивилно становништво; да се према цивилном становништву чине убиства, мучења, нечовјечна поступања, биолошки, медицински или други научни експерименти, узимање ткива или органа ради трансплантације, наношење великих патњи или повреда физичког интегритета или здравља; расељавање или пресељавање или присилно однарођивање или превођење на другу вјеру; присиљавање на проституцију или силовања; примјењивање мјера застрашивања и терора, узимање талаца, колективно кажњавање, противзаконито одвођење у концентрационе логоре и друга противзаконита затварања, лишавање права на правилно и непристрано суђење; присиљавање на службу у оружаним снагама непријатељске силе или у њеној обавјештајној служби или администрацији; присиљавање на принудни рад, изглађивање становништва, конфискације имовине, пљачкање имовине становништва, противзаконито и самовољно уништавање или присвајање у великим размјерама имовине које није оправдано војним потребама, узимање незаконите и несразмјерно велике контрибуције и реквизиције, смањење вриједности домаћег новца или противзаконито издавање новца или ко изврши неко од наведених дјела, казниће се затвором најмање пет година или смртном казном."

У Закону о кривичном поступку Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 50/03) релевантне одредбе гласе:

"Члан 15.

Право суда, тужиоца и других органа који учествују у кривичном поступку да оцјењују постојање или непостојање чињеница није везано ни ограничено посебним формалним доказним правилима.

Члан 296.

(....)

(7) Суд ће одређено и потпуно изнијети које чињенице и из којих разлога узима као доказане или недоказане, дајући наро-

чито оцјену вјеродостојности противрјечних доказа, из којих разлога није уважио поједине приједлоге странака, из којих разлога је одлучио да се не саслуша непосредно свједок или вјештак чији је исказ прочитан, којим разлозима се руководио при рјешавању правних питања, а нарочито при утврђивању да ли постоји кривично дјело и кривична одговорност оптуженог и при примјењивању одређених одредаби кривичног закона на оптуженог и његово дјело.(...)”

VI - Допустивост

25. У складу са чланом VI/3.6) Устава Босне и Херцеговине Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

26. У складу са чланом 16. став 1. Правила Уставног суда Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, испржени сви дјелотворни правни лијекови могући сходно закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

Предмет број: АП 3268/06

27. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Врховног суда, број: 118-0-Кж-06-000 191, од 7. новембра 2006. године, против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих сходно закону. Затим, оспорену пресуду првоапелант је примио 21. новембра 2006. године а апелација је поднесена 8. децембра 2006. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 16. став 1. Правила Уставног суда. На крају, апелација испуњава и услове из члана 16. ст. 2. и 4. Правила Уставног суда, јер није очигледно (*prima facie*) неоснована нити постоји неки други формални разлог због ког апелација није допуштена.

28. Имајући у виду одредбе члана VI/3.6) Устава Босне и Херцеговине, члана 16. ст. 1, 2. и 4. Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допуштивости.

Предмет број: АП 3359/06

29. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Врховног суда, број: 118-0-Кж-06-000 191, од 7. новембра 2006. године, против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих сходно закону. Затим, оспорену пресуду другоапелант је примио 22. новембра 2006. године а апелација је поднесена 20. децембра 2006. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 16. став 1. Правила Уставног суда. На крају, апелација испуњава и услове из члана 16. ст. 2. и 4. Правила Уставног суда јер није очигледно (*prima facie*) неоснована, нити постоји неки други формални разлог због ког апелација није допуштена.

30. Имајући у виду одредбе члана VI/3.6) Устава Босне и Херцеговине, члана 16. ст. 1, 2. и 4. Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допуштивости.

VII - Меритум

31. Апеланти оспоравају наведене пресуде тврдећи да су им тим пресудама повријеђена права из члана II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. и став 3. тачка д. Европске конвенције.

Право на правично суђење

32. Члан II/3.е) Устава Босне и Херцеговине гласи:

“Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2. овог члана, а она обухватају:

(...)

е) Право на правично саслушање у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези са кривичним поступком.”

Члан 6. став 1. и став 3. тачка д. Европске конвенције гласи:

“1. Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега, свако има право на правично суђење и јавну расправу у разумном року пред независним и непристраним, законом установљеним судом.

3. Сваки оптужени за кривично дјело има најмање сљедећа права:

д. да сам испитује или захтијева испитивање свједока оптужбе и да се присуство и саслушање свједока одбране одобри под условима који важе и за свједока оптужбе.”

33. Поступак пред редовним судовима се, у конкретном случају, односи на утврђивање основаности кривичне оптужбе про-

тив апеланата у вези с извршењем кривичног дјела ратног злочина, па је члан 6. Европске конвенције примјењљив на конкретан случај. Сходно томе, Уставни суд мора да преиспита да ли је поступак пред редовним судовима био правичан, онако како то захтијева члан 6. Европске конвенције.

34. Уставни суд указује да судови уживају велику слободу при оцјени и избору доказа (види Уставни суд, Одлуку У 12/03, од 26. марта 2004. године, “Службени гласник Босне и Херцеговине”, број 18/04). Сходно пракси Европског суда за људска права “у принципу суд не процјењује да ли су изјаве свједока биле на исправан начин усвојене као доказна грађа” (види Европски суд за људска права, Костовски против Холандије, пресуда од 20. новембра 1989. године, серија А, број: 166). Принцип равноправности странака, који је важан елемент захтјева правичног суђења, подразумијева да објема странама мора да буде дата разумна могућност да изложе свој предмет - укључујући и изношење доказне грађе - под условима који их не стављају у знатно подређен положај у односу на противника (Европски суд за људска права, *Dombo Beheer B.V.* против Холандије, од 27. октобра 1993. године, серија А, број: 274; Уставни суд, Одлука број: У 35/01, “Службени гласник Босне и Херцеговине”, број 24/02).

35. У вези с наведеним стандардима правичног суђења и навода апеланата да редовни судови нису правилно утврдили чињенично стање и да су извели погрешну оцјену доказа, Уставни суд указује да је редовни суд у кривичном поступку дужан да савјесно оцјени све доказе појединачно и у вези са осталим доказима, те на основу такве, брижљиве оцјене, изведе закључак да ли је нека чињеница доказана (члан 296. став 7. ЗКП РС). При томе, сходно члану 15. ЗКП РС, суд и други органи нису везани, ни ограничени посебним формалним доказним правилима, већ по принципу слободне оцјене доказа оцјењују да ли постоји или не постоји нека чињеница. Ова слободна оцјена доказа захтијева да се образложе како сваки доказ појединачно, тако и сви докази заједно, те да се доведу сви спроведени докази у узајамну логичну везу.

36. У конкретном случају, Уставни суд сматра да таква анализа изведених доказа није изостала, већ да је Окружни суд у својој пресуди у потпуности описао процес појединачне оцјене доказа, те у складу са чланом 296. став 7. ЗКП РС оцијенио вјеродостојност противрјечних доказа, са једне стране свједока - логораца и других свједока оптужбе, те са друге стране свједока одбране апеланата. Оцјену исказа ових свједока Окружни суд није ограничио искључиво анализом тих доказа, већ свеобухватније, оцјеном и других спроведених доказа, превасходно доказа материјалне природе, цијенећи их појединачно и у њиховој међусобној повезаности. Из документације предочене Уставном суду произишало је да је у току поступка Окружни суд спровео опсежан доказни поступак, да је саслушао већи број свједока оптужбе и одбране, затим вјештака судске медицине, те да су апеланти имали могућност да изнесу своје одбране лично, да предлажу извођење доказа, између осталог и саслушање свједока, што су и чинили. Дакле, сви докази су изведени на главном претресу, а апеланти су имали прилику да испитају све доказе оптужбе и оспоре их лично и уз помоћ браниоца.

37. Овакве закључке Окружног суда у цијелости је потврдио и Врховни суд, с тим што је при томе смањено казне затвора за првоапеланта са 12 на осам година затвора, а за другоапеланта са 14 на 11 година затвора и утврдио да за почињено кривично дјело ратног злочина против цивилног становништва треба да се примени КЗ СФРЈ, а не КЗ РС. Врховни суд је оцијенио да су жалбени наводи апеланата неосновани, јер је изрека првостепене пресуде разумљива и у цијелости у сагласности са спроведеним доказима и утврђеним чињеничним стањем, за које је и Врховни суд дао јасне, логичне и увјерљиве разлоге. Стога Уставни суд не може да прихвати наводе апеланата да Врховни суд није одговорио нити на један жалбени навод одбране, с обзиром да је Врховни суд детаљно образложио зашто ти жалбени наводи апеланата нису могли да утичу на другачије рјешење конкретне кривичноправне ствари. Имајући у виду наведено, Уставни суд сматра да образложења обје оспорене одлуке не остављају утисак било какве произвољности у одлучивању, већ садрже јасне и конзистентне разлоге о томе како је и зашто утврђено да су апеланти са умислањем починили кривично дјело које им је стављено на терет.

38. У вези са наводима апеланата да редовни судови нису довољно доказали њихову кривицу, Уставни суд је увидом у образложења оспораваних пресуда као неупитно утврдио да су редовни судови извели велики број доказа, те да су за сваки доказ који су прихватили, као и онај који нису прихватили, дали логична и увјерљива образложења која, како је већ претходно наведено, нису произвољна или неприхватљива сама по себи. Неспорно је да су апеланти током цијелог поступка третирани као равноправна странка с тужиоцем и омогућено им је да активно учествују у поступку, да буду саслушани, да предлажу доказе,

дају своје примједбе било лично, било преко адвоката, те да нема никаквог елемента који би довео у питање правичност суђења коју захтијева члан II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члан 6. Европске конвенције и у овом контексту.

39. Другоапелант се посебно жали да оспорене пресуде нису утврдиле узрочну везу између заробљавања и оружаног сукоба, односно да на подручју Мањаче и мјеста из којих су доведени оптужени у логор није било оружаног сукоба, што је битан услов за постојање предметног кривичног дјела, те да стога другоапелант није прекршио правила међународног права и да у противном треба да се примјене норме домаћег законодавства. С тим у вези, Уставни суд је утврдио да су редовни судови закључили да је на подручју БиХ у критично вријеме био оружани сукоб између формација босанскохерцеговачких Срба са једне стране и босанскохерцеговачких Бошњака и Хрвата, то јест њихових оружанских формација с друге стране, да сходно устаљеној судској пракси оружани сукоб постоји не само у међдржавном сукобу већ и у оквиру једне државе између разних група, те да су оптужени који су били цивили у логору на Мањачи довођени са разних подручја непосредног сукоба на територију Републике Српске и имали су статус заробљених лица под заштитом Међународног хуманитарног права које прописују Женеуске конвенције, без обзира што ту конкретно није било непосредних оружанских сукоба. Ово образложење редовних судова је засновано на релевантним законским одредбама и одредбама међународних докумената, па су стога неосновани наводи другоапеланта о недостацима у образложењима оспорених пресуда у овом погледу.

40. Првоапелант се посебно жалио на повреду права из члана 6. став 3. тачка д. Европске конвенције. С тим у вези Уставни суд подсјећа да члан 6. став 3. тачка д. Европске конвенције садржи два права: 1) право оптуженог да му се омогући да испитује свједока оптужбе и 2) право на саслушање свједока одбране под истим условима који важе и за свједока оптужбе. Ова права су независна једно од другог (види Европски суд за људска права, *Unterpertinger против Аустрије*, пресуду од 24. новембра 1986. године, серија А-110; Уставни суд, Одлука број: АП 734/04, од 13. септембра 2005. године, тачка 22). У вези са овим наводима првоапеланта Уставни суд је утврдио да је првоапелант користио своје право да заједно са својим браниоцима испита свједоке оптужбе, а са друге стране да је обезбједио присуство и испитивање свједока у сопствену корист, под истим условима који су важили и за свједоке који су свједочили против њега. Стога су, по мишљењу Уставног суда, неосновани наводи првоапеланта о повреди права из члана 6. став 3. тачка д. Европске конвенције.

41. Уставни суд закључује да су у поступку пред редовним судовима сви процесни захтјеви из члана 6. Европске конвенције у цијелости испитивани. Судови су примјенили релевантне, како процесне тако и материјално-правне законске одредбе кривичног законодавства у предмету, а судске одлуке наводе све потребне разлоге на којима су засноване и довољно су образложене. Уставни суд сматра да судови нису злоупотребили позитивно-правне одредбе на којима се заснива одлука. Штавише, Уставни суд понавља да није надлежан да преиспитује тај аспект, све док примјена релевантних законских одредби не крши, Уставом Босне и Херцеговине и Европском конвенцијом, гарантовања људска права.

42. Уставни суд закључује да нема повреде права апеланата на правично суђење из члана II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. Европске конвенције и права првоапеланта из члана 6. став 3. тачка д. Европске конвенције.

VIII - Закључак

43. Уставни суд закључује да нема повреде права на правично суђење из члана II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. Европске конвенције, с обзиром да су оспорене пресуде јасне и довољно образложене, спроведен је темељит и испрпан доказни поступак. Такође, нема повреде права на правично суђење из члана II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 3. тачка д. Европске конвенције јер су апеланти у поступку третирани равноправно, уживајући у пуном капацитету право да испитују свједоке оптужбе и да предлажу испитивање својих свједока.

44. На основу члана 61. ст. 1. и 3. Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

45. Сходно члану VI/4. Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда БиХ,
Сеада Палаврић, с.р.

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву у предмету број: АП 1280/06, на основу члана VI/3.б) Устава Босне и Херцеговине, члана 59. став 3. и члана 74. став 6. Правила

Уставног суда Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине", бр. 60/05. и 64/08), у саставу:

- Сеада Палаврић, предсједница,
- David Feldman, потпредсједник,
- Миодраг Симовић, потпредсједник,
- Валерија Галић, потпредсједница,
- Tudor Pantiru, судија,
- Мато Тадић, судија,
- Constance Grewe, судија,
- Крстан Симић, судија и
- Мирсад Ђеман, судија,

на сједници одржаној 27. марта 2009. године, донио је

РЈЕШЕЊЕ

Утврђује се да Влада Кантона Сарајево није извршила Одлуку Уставног суда Босне и Херцеговине, број: АП 1280/06, од 11. марта 2008. године.

У складу са чланом 74. став 6. Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, ово рјешење доставља се Тужилаштву Босне и Херцеговине.

Рјешење објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине".

Образложење

1. Уставни суд Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Уставни суд) је Одлуком број: АП 1280/06, од 11. марта 2008. године, усвојио апелацију Звонке Силовића (у даљем тексту: апелант). Уставни суд је утврдио повреду члана II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода у односу на право на доношење одлуке у разумном року у предмету Општинског суда у Сарајеву, број: П-1664/96. и предмету Суда Босне и Херцеговине, број: Ур-77/07. Предметном одлуком Уставни суд је наложио Влади Кантона Сарајево и Савјету министара Босне и Херцеговине да апеланту, у складу са чланом 76. став 2. Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке, исплате износ од 1.800 КМ. Влади Кантона Сарајево је наложено да исплати износ од 1.650 КМ, а Савјету министара Босне и Херцеговине износ од 150 КМ на име нематеријалне штете због тога што није донесена одлука у разумном року, те да у истом року обавијесте Уставни суд о предузетим мјерама с циљем да се изврши ова одлука, у складу са чланом 74. став 5. Правила Уставног суда.

2. Савјет министара Босне и Херцеговине и Влада Кантона Сарајево су 31. марта 2008. године примили Одлуку Уставног суда, број: АП 1280/06, од 11. марта 2008. године, што значи да је рок за извршење предметне одлуке истекао 1. јула 2008. године.

3. Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Министарство) је 17. јуна 2008. године обавијестило Уставни суд да је Савјет министара Босне и Херцеговине на сједници одржаној 29. маја 2008. године усвојио закључак којим је задужио Министарство за реализацију предметне одлуке Уставног суда. У складу с тим, Министарство је навело да је од апелантовог пуномоћника прво телефоном, а затим и писаним захтјевом, затражило податке о апелантовом банковном рачуну како би извршили исплату у складу са одлуком Уставног суда, али да апелантов пуномоћник није доставио тражене податке.

4. Министарство правде и управе Кантона Сарајево је 9. маја 2008. године обавијестило Уставни суд да у буџету Кантона Сарајево за 2008. годину нису планирана средства из којих би се реализовала исплата новчаног износа из предметне одлуке, те да су средства за ту намјену планирана у ребалансу буџета Кантона Сарајево за 2008. годину. С обзиром на то, Министарство правде и управе Кантона Сарајево је навело да ће исплата новчаног износа из предметне одлуке да буде извршена одмах након усвајања ребаланса буџета за 2008. годину.

5. Министарство правде и управе Кантона Сарајево је 18. децембра 2008. године затражило од Уставног суда, број апелантовог банковног рачуна како би извршило исплату у складу са предметном одлуком. Уставни суд је дописом од 22. децембра 2008. године, који је Министарство примило 26. децембра 2008. године, обавијестило надлежно Министарство да нема податке о апелантовом банковном рачуну, те му доставио адресу апелантовог пуномоћника.

6. Уставни суд је у својој Одлуци, број: АП 1280/06, од 11. марта 2008. године, одредио начин и рок извршења предметне одлуке. Сходно члану VI/4. Устава Босне и Херцеговине, одлуке

Уставног суда су коначне и обавезујуће. Такође, сходно члану 74. став 1. Правила Уставног суда, коначне и обавезујуће одлуке Уставног суда дужно је да поштује свако физичко и правно лице, а сходно ставу 2. истог члана сви органи власти су дужни, у оквиру својих надлежности утврђених уставом и законом, да спроводе одлуке Уставног суда. Надаље, сходно члану 74. став 6. Правила Уставног суда, у случају непоступања, односно кашњења у извршавању или обавјештавању Уставног суда о предузетим мјерама, Уставни суд доноси рјешење којим се утврђује да одлука Уставног суда није извршена.

7. С обзиром на то да Влада Кантона Сарајево није доставила доказ да је апеланту исплаћен износ од 1.650 КМ на име нематеријалне штете због тога што није донесена одлука у разумном року, Уставни суд, у складу са чланом 74. став 6. Правила Уставног су-

да, утврђује да Влада Кантона Сарајево није извршила Одлуку Уставног суда, број: АП 1280/06, од 11. марта 2008. године.

8. У складу са чланом 74. став 6. Правила Уставног суда, ово рјешење се доставља надлежном Тужилаштву Босне и Херцеговине.

9. На основу члана 74. став 6. Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву овог рјешења.

10. Сходно члану VI/4. Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда БиХ,
Санда Палаврић, с.р.

САДРЖАЈ

НАРОДНА СКУПШТИНА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

1124	Закон о електронском пословању Републике Српске	1
1125	Закон о јавно-приватном партнерству у Републици Српској	4
1126	Закон о образовању одраслих	7
1127	Закон о Комори инжењера пољопривреде Републике Српске	12
1128	Одлука број: 01-302/09	15

ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

1129	Одлука о репрограму кредитних обавеза, број: 04/1-012-2-1193/09	15
------	---	----

МИНИСТАРСТВО РАДА И БОРАЧКО-ИНВАЛИДСКЕ ЗАШТИТЕ

1130	Лиценца, број регистра: 11/09	15
1131	Лиценца, број регистра: 12/09	15
1132	Лиценца, број регистра: 6/09	16
1133	Лиценца, број регистра: 7/09	16

РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЗА ГЕОДЕТСКЕ И ИМОВИНСКО-ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ

Рјешење о исправци и допуни Рјешења о ступању на снагу катастра непокретности

дијела општине Козарска Дубица, и то КО Козарска Дубица 1	16
---	----

РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Саопштење о просјечним мјесечним бруто и нето платама запослених у Републици Српској исплаћеним у мају 2009. године и у периоду јануар - мај 2009. године	16
---	----

Просјечне бруто плате по запосленом исплаћене у Републици Српској у мају 2009. године	16
---	----

УСТАВНИ СУД БиХ

Одлука о допутивости и меритуму, број: АП 1274/06	17
Одлука о допутивости и меритуму, број: АП 2384/06	20
Одлука о допутивости и меритуму, број: АП 2856/06	22
Одлука о допутивости и меритуму, број: АП 2606/06	24
Одлука о допутивости и меритуму, број: АП 3268/06	27
Рјешење број: АП 1280/06	31